

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska ledaja celoletna 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCLOVENE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 814 Letalski napadi na Malto

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Običajno izvidniško delovanje na egiptskem bojišču; dva častnika in nekaj mož nekega indijskega oddelka so naše patrle zajele.

Baterije protiletalskega topništva v Tobruku in v Marsa Matruhu so sestrelile dve angleški letali.

Letalski napadi Osi na vojaška središča na otoku Malto so se nadaljevali. Med boji je bilo uničeno eno sovražno letalo. Eno naše letalo se ni vrnilo s svojega poleta.

Carigrad, 19. avgusta. AS. Dnevnik »Bejoglu« je objavil značilen članek o pomorski bitki na Sredozemskem morju. Članek poudarja, da bodo posledice te bitke za Angleže porazne. List zaključuje svoj članek z besedami: »Zmaga sil Osi v zahodnem delu Sredozemskega morja je hud poraz za angleške sile v Egiptu. Napoleonovo podjetje v Egiptu je bilo obsojeno na neuspeh tisti dan, ko je Nelson uničil francosko brodovje pri Abukirju. Z generala Auchinlecka se je Abukir pomaknil bolj proti zahodu in sicer v Sicilski preliv.«

Pariz, 19. avgusta. AS. »Matin« objavlja brzojavko iz Tangerja. V brzojavki je obsežna izjava častnika angleškega letalstva, ki je rekel:

Ce tokrat nismo prodrli, tedaj se to pravi, da resnično nismo mogli prodreti skozi Sicilski kanal. Naš konvoj je imel ogromno spremstvo. Vse je mislilo, da bomo lahko prodrli. Predno pa se je začel boj, sta bili dve naši letalonosilki izločeni iz boja in to je porazno vplivalo na naše posadke. Letalski boj je bil naravnost peklenški. Več sto letal je napadalo konvoj. Italijanski letalci so pokazali izredno drznost in nova torpedna letala imajo posadke prve vrste.

Pri Salomonskih otokih je bilo potopljenih 24 angleških in ameriških bojnih ladij

Tokio, 19. avgusta. AS. Poročilo japonskega cesarskega glavnega stana daje po podatkih zbranih do 14. avgusta splošne uspele bitke pri Salomonskem otočju:

Potopljene ladje: Težka ameriška križarka vrste »Wichita« in pet težkih ameriških križark vrste »Astoria«. Tri težke angleške križarke: dve vrste »Australia«, ena pa neugotovljene vrste. Ena lahka angleška križarka vrste »Achilles«, lahka ameriška križarka vrste »Omaha«, dve lažji križarki nedognane vrste, devet rušilcev, tri podmornice, deset prevoznih ladij.

Hudo poškodovane ladje: Ena težka križarka neugotovljene vrste, trije rušilci in ena prevozna ladja.

Zbita letala: 49 lovcev in 9 lovcev-bombnikov.

Japonske izgube pri bitki pa so: 21 letal, ki so se vrgla s piloti vred na sovražnika. 2 lažje poškodovani križarki, ki pa še vedno lahko ploveta in se borita naprej.

Angleška policija zapira indijske prvake Odpor indijskega ljudstva proti Angliji narašča

Rim, 19. avgusta. AS. Agencija Reuter poroča iz Novega Delhija, da je bil aretiran Devagas, Gandijev sin in glavni urednik nekega indijskega nacionalističnega glasila.

Lisbona, 19. avgusta. AS. Kri, ki jo Angleži prelivajo v indijskih mestih in v vaseh, kjer se znašajo nad mirnim indijskim prebivalstvom, povzroča skrb ne samo v Novej Delhiju, ampak tudi v Londonu, ugotavlja »Ewening Standard«.

Velik spopad v Indiji ni samo boj med indijsko vlado in kongresno stranko, ampak bo ta boj vplival na ves potek vojne in na tisto stvar, ki jo zagovarjajo angleški zavezniki.

Bangkok, 19. avgusta. AS. Nemiri in neredi v Indiji se nikakor niso polegli. Sovraštvo proti Angliji narašča v vsej deželi. Vojške osebe so prejele ukaz, da se morajo gibati samo v skupinah in da morajo biti kar najbolj oborožene. Posadke so bile okrepljene, vse vojašnice pa so povsod močno zastražene, prav tako tudi vsa javna poslopja. Indijska vlada bi rada izvala razkol med indijskimi nacionalisti, toda to se ji ne posreči. Anglija tako rada govori o tiskovni svobodi, vendar je v Indiji zatrla vse nacionalne liste. Tako ne izhaja več glasilo »Pandita Nehruja«, ki je izhajalo v Luknovu pod naslovom »Narodni glasnik«. Tudi v Kalkuti ne izhajajo več indijski dnevniki. Tako ne izhaja več znani dnevnik »Anrita Bazar Patrika«. Znano je, da je Gandhi v svojem zadnjem govoru pred kongresom povabil indijske častnike, da naj nehaajo z objavo dnevnikov in da naj obnovijo svoje delo šele tedaj, ko bo Indija svobodna. Vkljub Gandijevemu vabilu pa so angleške oblasti še same zatirale indijsko časopisje.

O usodi Gandihija in Pandita Nehruja in glavnih osebnosti indijskega narodnega gibanja ni bilo mogoče izvedeti nobenih podrobnosti, vendar pa se boje za njihovo usodo, zlasti zaradi tajnstvene smrti Gandihijevega tajnika.

Tokio, 19. avgusta. AS. Gospodarska revija »Niči-Niči« objavlja številke o deležu, ki ga je Indija dajala Angliji. Med prvo svetovno vojno je Indija pri angleških izdatkih za vojno sodelovala tako, da je dala 110 milijonov funtov sterlingov. Na angleška bojišča je Indija poslala 1.308.000 svojih sinov in je na bojišču obležalo 100.000 Indijcev. Anglija je iz Indije prejela raznih potrebin za vojno v višini 250 milijonov funtov sterlingov. V letu 1937 je indijski vojni proračun znašal 472.782 rupijev, prav toliko pa v letih 1938—1941. V letu 1940 se je ta proračun podvojil. Anglija je imela v Indiji investiranih 700 milijonov funtov sterlingov. Letno plačajo Indijci Angliji 100 milijonov funtov direktnih davkov.

Japonščina — glavni jezik v vzhodni Aziji

Tokio, 19. avgusta. AS. »Japan Times« piše, da se japonščina zelo hitro širi v deželah vzhodne Azije. Japonščina bo postala glavni jezik med narodi skupnega azijskega območja.

Konferenca v Moskvi ne zanima držav Osi

Vsi angleški dogovori so bili brezplodni

Milano, 19. avgusta. AS. »Popolo d'Italia« objavlja danes zjutraj članek, v katerem pravi, da konferenca v Moskvi nič posebno ne zanima držav Osi. Države Osi nadaljujejo s svojim delom, ki ima za cilj uničenje boljševizma in razbiti angleški imperij. Os dobro ve, da so Anglija, Amerika in Rusija sklenile že nešteto pogodb, vendar pa so te pogodbe imele popolnoma negativne učinke. Churchill in Stalin nista mogla zavzeti nobenega pozitivnega stališča, ker nikakor ne moreta preprečiti katastrofalnega položaja, v katerem je rdeča vojska, prav tako pa tudi ne moreta olajšati strahotnih izgub angleškega in ameriškega ladijstva.

General Smuts pri Churchilu v Kairu

Ankara, 19. avgusta. AS. Iz Kaira poročajo, da je bil predsednik južnoafriške vlade general Smuts pri Churchilu v Kairu. Menijo, da sta se oba državnika pogovarjala o oskrbi Južne Afrike in o udeležbi Južne Afrike pri angleškem vojaškem naporu. Churchill bi naj bil zahteval od generala Smutsa, da naj mobilizira nove čete v Južni Afriki za angleško vojsko.

sovjetskih letal nad vzhodno in zahodno Prusijo so se razvili samo v znake letalske nevarnosti. Tudi tod so nastale zaradi posamičnih bomb majhne izgube med civilnim prebivalstvom, pa tudi škoda na poslopih je majhna. Sovražnik je izgubil dve letali.

Letalstvo je po dnevnih napadih lahkkih nemških letal bombardiralo vojaške cilje na angleški južni obali, ponoči pa vojno gospodarske naprave v mestu Norwich. Izbruhnil so obsežni požari.

V Rokavskem prelivu so v noči od 17. na 18. avgust številni angleški torpedni in topovski hitri čoln napadli nemški konvoj, ki so strazili stražarski čolni. Napadi so bili brezuspešni. V morskii bitki, ki se je včasih razvila na razdaljo 150 metrov, sta bila dva sovražna čolna potopljena. Lahko se računa še s potopitvijo dveh težko poškodovanih čolnov. Konvoj je brez škode dosegel svojo določeno pristanišče.

Bern, 19. avgusta. AS. Po poročilih iz Moskve se je položaj za rdečo vojsko na odesku pri Kubanju še poslabšal in se je morala sovjetska vojska še bolj umakniti. Poročila pravijo, da Nemci in zavezniški prodirajo južno od Kubanja z novimi velikimi silami.

Angleški poveljniki v Egiptu zopet izmenjani Poveljnik je postal general Aleksander, znan po svojih umikih v Dunkerqu in v Birmaniji

Stockholm, 19. avgusta. AS. Spremembe v vodstvu angleške vojske v Egiptu so zopet prišle zelo nepričakovano. Povsod je ta novica izvala velik vtis. Odstranjen je bil general Auchinleck. Tega ni nikdo pričakoval, da si marsikaj očitati generalu Auchinleku.

Angleški vojaški krogi menijo, da se pripravljajo v Egiptu nova doba bojev in zato mora biti poveljstvo zaupano drugemu možu kakor pa generalu Auchinleku. To nalogo so sedaj zaupali generalu Aleksandru, junaku angleškega umika pri Dunkerqueju. Že v bitki pri Dunkerqueju si je pridobil naslov »junaka«.

Govori se, da Auchinleck ni bil več sposoben voditi boje v Egiptu in ne ve se, če mu bodo zaupali poveljstvo na kakem drugem odseku. Za naslednika generalu Ritchieju je bil imenovan general Montdomery, ki bo poveljeval 8. armadi.

Sedaj ko je popustilo zanimanje za Mosko, se angleško javno mnenje zopet ozira na Egipt, kjer pričakuje resne nevarne dogodke. Spremembe v poveljstvu na predvečer dogodkov dokazujejo, da je položaj slab. Že nekaj dni so govorili o Aleksandrovem imenovanju in povsod so se spraševali, kakšni bi mogli biti njegovi uspehi, ko je vendar znano, da je Aleksander »strokovnjak za umike«. Umik angleške vojske je izvedel v Dun-

Berlin, 19. avgusta. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so nemška bojna letala napadla mesto na vzhodni angleški obali. Bombe so napravile veliko škodo na vojaških napravah. Vsa nemška letala so se vrnila na svoja oporišča. Angleška letala so se večkrat približala francoskim in belgijskim obalom, tam pa so jih prestregli in so se angleška letala morala hitro vrniti nazaj. Tri angleška letala so bila sestreljena.

Berlin, 19. avgusta. AS. Poročnik Herman Graf, poveljnik strmoglavke letalske skupine, je na vzhodnem bojišču dne 14. avgusta dosegel svojo 120. zmago.

Sovjetsko poveljstvo ne more več dajati ukazov

Rim, 19. avgusta. AS. Dnevnik »Rdeča zvezda«, ki je glasilo sovjetske vojske, objavlja članek, v katerem poudarja, da so sovjetski vojni poveljniki brez vsake pobude. Sovjetsko poveljstvo ne more več dajati ukazov in ukazov častnikom in vojakom sovjetske vojske. Zato je treba upati, da bo vsak poveljnik samostojno dajal ukaze, ki bodo hitri in uspešni in bodo tudi taki, da se bodo dali učinkovito izvesti.

kerqueju in v Birmaniji, piše danes »Daily Herald«. List pravi, da upa, da Aleksander kaj takega ne bo ponovil v Egiptu.

Berlin, 19. avg. AS. »Zwölf Uhr Blatte« in drugi nemški listi obsežno pišejo o imenovanju generala Aleksandra za naslednika generala Auchinlecka. To imenovanje potrjuje staro Churchillovo taktiko, da pred katastrofami najde tiste, ki naj bi hoteli nositi vso odgovornost. Toda izbral je generala, ki naj bo tekme generalu Wawellu in Mac Arthurju, ki sta že znana po svojih strateških umikih. Do sedaj je Alexander poveljeval samo umikom angleške vojske. Anglija za afriško bojišče ni mogla najti boljšega generala.

Vnuk generala Aleksandra zajet

Na bojišču, 19. avgusta. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani v Severni Afriki poroča:

Neposredno v zaledju je bila zajeta skupina ujetnikov, med katerimi je tudi vnuk generala Aleksandra, tistega generala, ki je doživel tako hud poraz v Birmaniji. Mladeniča so ujeli, ko je s svinčnikom v roki na listek papirja risal točko puščavskega ozemlja. Čisto mirno je izjavil, da rad riše in da je zato v osebni album narisal prve vtise. Verjetno pa je, da je imel posebno nalogo v obveščevalni službi.

Z vsega sveta

Nemčija

Letalsko ministrstvo je povabilo na turnejo po Nemčiji vojaško godbo rimskega letalskega zbora. Ta godba bo vrnila obisk, ki ga je v Italiji opravila godba nemške brigade »Herman Göring«. Dohodki koncertov v Nemčiji bodo šli v korist nemškega Rdečega križa.

Francija

Areteacija ugrabitelja generala Kutjepova in Müllerja še vedno izjavi obsežne komentarje v francoskem tisku. Ugrabitev je organiziral bivši ruski carski minister Tretjakov, ki je nato bil v službi GPU v Franciji. Sedaj so francoske oblasti odvzele francosko-državljanstvo Maxu Filonenku, ki je bil odvetnik žene generala Skobrina, pokojne Plevkaje. Francoski listi pišejo, da je Filonenko ženi generala Skoblina na smrtni postelji prepovedal, da bi razkrila imena sotrudnikov generala Skoblina. Malo pred svojo smrtjo je Plevkaja izjavila, da ji je bilo preperečeno povedati vsa resnica. Šlo je predvsem zato, kje se je general Skoblin, ki je generala Müllerja spravil v past, mudil na dan svojega bega. Zad-

Bolgarija

Madžarska mladinska organizacija »Levante« je poslala v Sofijo 60 svojih članov, ki bodo gostje mladinske organizacije »Branik«. Jutri pride v Sofijo 100 članov nemške mladinske organizacije »Hitler Jugend«, ki bodo gostje bolgarskih družin v Sofiji.

Finančno ministrstvo je naložilo 27 bolgarskim židom, ki so pobegnili v tužino, globo milijon levov za vsakega. To vsoto bodo izterjali iz premoženja, ki so ga židje pustili v Bolgariji.

Turčija

Sovjetski veleposlanik pri turški vladi Vinogradov, ki sedaj biva v Moskvi, se ne bo več vrnil v Ankaru. Turški politični krogi pričakujejo, da bo kmalu objavljeno uradno poročilo, da je bil veleposlanik odpoklican.

Turški list »Tasviri Efkare« ostro obsoja angleško politiko v Indiji in pravi, da se z nasiljem Anglija v Indiji ne bo mogla ohdržati. Indijsko ljudstvo šteje namreč 400 milijonov.

Turško časopisje pozdravlja novega notranjega ministra. Listi poudarjajo, da je novi turški notranji minister igral veliko vlogo v turškem narodnem življenju.

Kitajska

Dnevnik »Kairico Šimpoc« piše, da je pet organizacij Indijcev, ki žive v Sanghaju, sklenilo ustanoviti krajevni odsek zveze za neodvisnost Indije.

Indokina

Generalni guverner v francoski Indokini admiral Decoux je priredil kosilo na čast japonskemu poslaniku Tanu, ki se vrača v Tokio. Japonski diplomat je sodeloval pri delih za razmejitev meja Indokine.

Berlin, 19. avgusta. AS. Sovjetska letala so izvedla motilne polete nad vzhodno Prusijo in vrгла nekaj bomb na naše kraje. Nekaj poslopij je bilo lahko poškodovanih. Dve sovražni letali sta bili sestreljeni.

Italija šteje 45.541.000 prebivalcev

Rim, 19. avgusta. AS. Po uradnih statistikah je prebivalstvo v Italiji brez priključenih pokrajin med to vojno dne 31. julija šlo 45.541.000 prebivalcev. V juliju je bilo opravljenih 19.711 porok, bilo je 67.493 rojstev in presek rojstev nad smrtimi slučaji je znašal 25.219.

Ameriške čete v Iraku

Carigrad, 19. avgusta. AS. Izvedelo se je, da so ameriške čete prišle v Irak, kjer bodo nadomestile angleške čete, ki so bile premeščene v Egipt. V Bagdadu so angleške oblasti začele z novim »čiščenjem« in je pred vojno sodišče bilo privedenih več iraških nacionalistov. Med temi nacionalisti je irakovski Kazim Maksud, ki je poveljeval iraški posadki v Kirkuku.

Nemško letalo nad Islandijo

Lisbona, 19. avgusta. AS. V Reikjaviku na Islandiji je bil dan znak za letalsko nevarnost. Neko nemško letalo je zelo visoko preletelo mesto.

Amerika

Mornariško ministrstvo je objavilo, da so podmornice Osi potopile en ameriški parnik.

Zvezni Tajnik je obiskal Kočevsko

Ljubljana, 19. avgusta.

Včeraj dopoldne je Zvezni tajnik odšel v Kočevje, kjer je obiskal Okrajni kapitanat, Nadzornišvo cone, Dom fašija in novi sedež Fašija, kjer so začelo nastajati oddelki Vojske. Pri njegovih obiskih ga spremlja nadzornik cone Sisigoro in fašistični tajnik Giacomelli.

Nato se je zvezni tajnik v spremstvu Poveljnika divizije podal na obisk ranjencev in bolni-

kov, ki so nastanjeni v vojaški bolnišnici v Kočevju, ter jim delil darove, katere je pripravil Urad Bojevnikov. Obiskal je tudi nekatere oddelke Divizije.

V nadaljevanju svojih obiskov je Zvezni tajnik obiskal tudi ravnateljstvo gospodarskega zavoda Emona in premožkop Trifail.

V popoldnevu se je ponovno podal med vojaške oddelke, ki so razstršeni po vaseh okrog Kočevja.

Nova odkritja o vzrokih francoskega razsula

Herbert Kranz, pisatelj knjige »Izza kulis kabineta in glavnih činiteljcev«, ni napisal zgodovine, vsaj take ne, kakršno sicer pišejo učenjaki in jo učijo profesorji. Vendar se utojevo tisti, ki bodo prebrali to njegovo knjigo, ki tvori senzacijo v sodobni politični književnosti, naučiti iz nje najnovejših francoske zgodovine v višji meri kakor iz vseh zares zgodovinskih knjig. V svoji reportaži opisuje Herbert Kranz Francijo in njeno življenje v letih od 1933 do 1940. Tu so zares slikovito podani francoski politiki, ministri, narodni predstavniki, zastopniki sodišč in upravnih oblasti hkrati z okolico, ki jih je obdajala. Tu je prikazana brez krinke in odkrito vsa velika korupcija, ki je zastrupljala francoski narod in ga hkrati gnala v naraščajočo zavezniško Anglijo, ki je slednjič s svojo politiko Francijo tudi ugonobila.

Jean Dupont, po poklicu mehanik v tvornici avtomobilov Renault v Parizu, je dobil dne 24. maja 1940 naročilo, da naj s svojim motornim kolegom ponese važno novico iz vasi Gravelines, na francoski obali, v Philippe, kjer so Angleži tabirili. Jean Dupont je bil bistre glave, kar je kasneje, ko je izdal svoje zapiske o vojni, tudi dokazal. Ko je dobil tisto naročilo, je takoj vedel, da so Nemci obkolili Calais in se pomikajo proti Dunquerqueu in je potrebno, da jih Francozi z Angleži vred, ki so se z njimi zmeraj skupno borili, na vsak način zaustavijo. Nemci takrat še niso bili pri Dunquerqueu, vendar je kazalo, da bodo vsak čas ondi. Od Gravelines do Philippe je bilo le 3 km poti, a ves ta čas so bila nad njo letala in so bombniki obmetavali ta kraj z bombami. Jean Dupont se je dobro zavedal, da ne sme izgubiti glave, temveč da mora sporočiti čim prej oddati angleškemu poveljniku. Prisedši v vas, je videl, da je skoraj vse porušeno, da padajo bombe in grnate kot toča na ulico in hiše. Dupont se je umikal in skrival — in iskal Angleže. Toda — nikogar ni bilo nikjer! Preiskal je vso vas počen in po dolgem, preiskal tudi kleti, če so nemara ondi skriti zaradi bombardiranja, vendar ni našel nobenega angleškega vojaka. Bilo mu je čudno in hudo pri srcu. Klical je, iskal — pa ni bilo nobenega odziva. Na nekem dvorišču je zagledal visoke skladowne konzerve, zabojer in kupe vreč. Toda An-

gleža nobenega — ne živega ne ranjenega in ne mrtvega!

Ni mogel drugače, ko da je spet sedel na motor in se čim hitreje vrnil v Gravelines. Obstal je pred divizijskim poveljstvom in vstopil v prostor, kjer je nekaj častnikov delalo za veliko mizo. Ves prepaden od razburjenja je Dupont izročil tisto pisanje spet kapitanu, rekoč: »Gospod, Angleži so ušli!« Kapitan ni mogel niti odgovoriti in prav tako so molčali drugi častniki in se zagledali v Duponta. Čez čas je kapitan kričnil: »Človek božji, ali se vam meša? Kaj pa vendar govorite?« Dupont je vse natančno povedal. Kapitan ga je odpuštil in odhitel k divizijskemu poveljniku. Kmalu so se sli razbežali na vse strani. »Gospodje«, je dejal častnikom, »pravkar sem zvedel, da so Angleži, ne da bi me obvestili, zapustili Philippe. Poslal bom tja četo dobrovoljcev.« To je bilo ob petih popoldne, a ob šestih je generalu sporočil kapitan dobrovoljcev, da so Angleži zares ušli iz Philippea in da ga je on zasedel z dobrovoljci. Čez dan na to je nemški vojni urad javil, da so Nemci zavzeli kraj St. Omer in ozemlje do Gravelinesa.

Tako so se Angleži borili za Francijo, svojo zavezniško — Knjiga »Izza kulis kabineta in glavnih činiteljcev«, je izšla v Zagrebu v založbi »Europa« in najzanimivejši odlomki iz nje izhajajo v hrvaškem ilustriranem listu »Pokretu«.

Vrabe ni škodljiv, nasprotno, je zelo koristen ptič

Večkrat se sliši, da so vrabci škodljivi in da jih je treba zatirati. Kdor bi med sadjarji in vrtarji sledil temu mnenju, bi škodoval sam sebi, zakaj vrabec je v resnici koristen ptič. Celo tam, kjer vrabec poprej ni bilo, recimo v Ameriki, so jih morali uvoziti.

Naš kmet vrabcev ne pokončuje. Stara kmečka modrost sicer ve: res mi vrabec med našimi, to je od sreče avgusta do septembra, pozoblje mnogo prosa, toda tisto zrnje odtehta korist, ki jo vrabec napravi, ker pokonča toliko in toliko škodljivega mrčesa.

Res je, da je vrabec ptica, ki žre tudi zrnje. Zaradi zrnja bi bil morda umesten, da bi vrabca preganjali, toda to le, ako bi imeli dovolj ptic žužkojed na razpolago. Tako pa vidimo, da imamo v naših krajih vsako leto manj lastovk, manj pence, senic, naravnost porazno malo taščic. Te ptice so redke že zaradi tega, ker se praveč boje ljudi in ni več toliko proste narave, kjer bi mogle neovirano gnezditi in si iskati hrane. Vrabe se ljudi ne boji in morda je prav zaradi te predrznosti toliko nepriljubljen. Izgovor, da vrabec ni estetičen! Ali so morda golobje na ljubljanskih ulicah estetični, ko ponesnajo vsako večje poslopje in cerkev! Kar pogledimo na primer ljubljansko Kresjico, kaj so z njeno streho napravili golobje, in vendar jih nihče ne preganja. Celo zadnjemu revežu ne pade na misel, da bi lovil golobe, ki bi dali vse drugačno pečenje, kakor jo pa daje vrabec. Še nikoli nikdar ni padlo nobenemu našemu človeku na misel, da bi lovil vrabce za jed in vendar smo prestali čase, ko je bila lakota prav huda. Niti v 1. 1918. ni nihče lovil vrabcev zaradi pečenke, ki je vrabec ne more dati, ker ga je sama kost in perje.

Kako le more vrabec škodovati sadovnjaku? Ako oključje kak cvet spomlad, je vsak pravi sadjar tega vesel, ker ve, da je v cvetu gotovo gosonica in torej vrabec stori s tem le koristno delo. Slavni Brehm je opazoval vrabca. V eni uri je nanosil v svoje gnezdo nad 100 različnih črvov in ličink.

Res je, da vrabec na vrtovih sem in tja izključje kako grahovo seme iz zemlje, res je, da oključje kako jagodo ribizlja ali kosmulje, toda to je lahko preprečiti, če tej koristni ptici res ne privoščimo za njeno koristno delo pri uničevanju žuželk prav nobenega priboljška. Naprimo niti čez zoreče jagodičje, pa bo mir pred vrabci. Toda tedaj tudi žuželk vrabec ne bo pobiral. Kadar zore jagode ali zori proso, pa je tudi dosti semena poljskega plevela in vrabec raje zobje to seme, ker je drobnejše. S tem tudi koristi, ker tako preprečuje preveliko razmnoževanje plevela.

Niti kmet, niti vrtinar, najmanj pa sadjar nimajo nobene koristi, da bi vrabce uničevali ali jih celo rafinirano preganjali.

O koristnosti in škodljivosti ptic je bilo pisane že veliko. Vedno smo na primer mislili, da je srakoper hudobna in škodljiva ptica, ker uničuje mladice manjših ptic. Toda prav zadnje dni smo brali, da tam, kjer so posekali trnjeve žive ograje, domovanje srakoperja, poskušajo ptice

Pokrajinska šolska komisija - GIL

Ljubljana, 19. avgusta.

Na Zveznem poveljstvu GILL-a je Zvezni poveljnik danes ustanovil Pokrajinsko komisijo — GIL, kateri je določil in poveril njeno delo.

To komisijo sestavljajo: Kr. šolski komisar, Zvezni podpoveljnik, Zvezna nadzornica GILL-a, zaupnik za srednje šole in zaupnik za ljudske šole — člani; šef urada šolske zveze — GIL — tajnik.

Na seji so obravnavali, kar je bilo na dnevnem redu, posebno pa so pregledali problem šolskih kuhinj in šolskih zabavišč, ki bodo morala delovati v zimskem času. Seji so prisostvovali vsi člani komisije.

Zvezni Poveljnik je odprl in zaključil sejo s pozdravom Duceju.

Plavalne tekme GILL-a

Ljubljana, 19. avgusta.

Danes ob 10.30 so bile plavalne tekme za leto XX. ob prisotnosti Zveznega Poveljnika. Precejšnje število plavalcev se je udeležilo te prve tekme in je s tem dobilo pravico usposobljenosti za plavanje, ker je preplaval določeno dolžino v najkrajšem času. Prinašamo imena in rezultate prvih treh zmagovalcev vsake kategorije, katerim bo poleg pravice do tekmovalja izročen tudi dar od Zveznega Poveljnika.

Kategorija A (sestavljajo organizirani, rojeni od 1921 do 1927): proga 50 m — najdaljši čas 55 sekund: I. Miklič Edvard 38.4; II. Skrabar Edo 50.6; III. Kramer Rinaldo 51.6.

Kategorija B (organizirane, rojene od 1921 do 1927. Proga 50 m, najdaljši čas 60 sekund): I. Zupančič Vida, 1:03.6; II. Beznik Ljudmila 1:19.2; III. Lutman Flora 1:31.6.

Kategorija C (organizirani rojeni od 1928, (dečki). Proga 50 m, najdaljši čas 70 sekund): I. Sešek Gunter Srečko 1:01; II. Bone Marjan 1:05.4; III. Nevjerev Fedor 1:07.5.

Kategorija D (organizirane, rojene od leta 1928 dalje. Proga 50 m, najdaljši čas 70 sekund): I. Vehovec Sonja 1:07.6; II. Ragusa Sonja 1:15.5; III. Završček Marija 1:23.0.

zaradi njene koristnosti zopet privabiti z napravami bodičaste žične ograje. Prav tako mislimo, da je vrana škodljiva ptica, ker pozoblje sem in tja nekaj koruze na poljih. Noben kmet pa ne bo uničeval vran, ki požro že pri oranju ogromno ogrcev in žuželk in slične golazni.

V splošnem velja pravilo, da v naših krajih zlepa ni kaka ptica škodljiva, niti ujeđa ne, najmanj pa je škodljiv vrabec.

Priobčujemo tudi značilno pismo, ki smo ga dobili od uglednega ljubitelja ptic.

»Slavno uredništvo!

Z zanimanjem zasledujem kampanjo, ki se vodi v zadnjem času v slov. časopisju proti vrabcu — »temu hudemu škodljivcu« — kakor se tu imenuje.

Tekač Lanzi je postavil nov rekord na 1000 m

V tehkih na srednje proge uživa največjo slavo med atletskimi mojstri Gundar Haegg, med najuglednejše brzce pa spadata tudi Nemec Harbig in Italijan Lanzi. Mario Lanzi je imel preteklo nedeljo, ko so bile v Schiu izbirne tekme za mednarodni atletski dvoboj s Švico, spet velik dan. V teku na 1000 m je postavil nov državni rekord s časom 2:23.2 min. Mario Lanzi si je izbral krajše proge, podobno kakor Rudolf Harbig, Šved Gundar pa je združil s svojim imenom vse svetovne rekorde od 1500 m do dveh milj.

Ze kot dijak je poznal Lanzi edino veselje, veselje v teku. Uril se je na vseh progah, od kratkih do teka na 10 km, l. 1929. pa je začel s sistematičnim treningom. Tri leta pozneje je postal akademski državni prvak v teku na 1500 m, leta 1934. pa se mu je prvič posrežilo doseči državno prvenstvo v teku na 800 m. V tem je prišla olimpijada v Berlinu, Lanzi se je vneto pripravil, prišel na olimpijado in se pretokal skozi serijo izbirnih tekem. Ljudje, ki so ga opazovali, so videli v njem favorita in pričakovali napeto borbo med njim in Amerikancem Woodruffom.

Neizkušeni Lanzi se ni mnogo brigal za navodila in razlage, katere so dajali sodniki atletom na startu. Kopal je startno jamico in preslišal, da ne bo cilj na običajnem mestu, temveč na sredini pred glavno tribuno. Lanzi se je tesno držal Woodruffa in prav v trenutku, ko je prišel čas, da bi stisnil in začel s finishem, sta tekla Amerikane in Italijan skozi cilj. Woodruff je bil prvi, Lanzi pa, ki je računal s ciljem na koncu ravne proge, je bil ob olimpijsko zmago. Tako pravijo, da bi jo dosegel, če se ne bi uračunal.

Za tem je prišlo leto tekmovalj s Harbigom. Imel pa je smolo, da je naletel na hitrega Harbiga le tedaj, kadar je bil Nemec v nenavadni formi. Lanzi se je moral skoraj vedno zadovoljiti z drugim mestom. Nedavno se mu je spet nudila priložnost, da bi pokazal Harbigu, da mu je enakovreden. To je bilo na mednarodnih tekmah v

Mnenja sem, da se temu našemu hčnemu prijatelju le dela krivica. Spominjam se svojih šolskih časov, ko sem se učil, da je vrabec zelo koristen žival, ki uničuje ogromne množice gosonic, žuželk, itd., pa sem takoj odprl šolsko knjigo, ki jo imam še sedaj. Je to knjiga »Domače in tuje živali v podobah« od Fr. Erjavca, tedanjega profesorja na višji realki v Zagrebu. V III. delu te knjige »Ptice« v 6. poglavju »Ptice, naše dobrotnice« stoji v 5. odstavku na 19. strani dobesedno sledeče:

»Bradley je opazoval vrabca, ki je pital mlade v gnezdu. Vsako uro je prinesel do 40 vsakovrstnih gosonic, tedaj v 12 urah 480, v enem tednu pa 3360. Ni mu torej zameriti, ako se jesevi včasih nazoblje malo prosa, saj si ga je pošteno zaslužil. Mogočemu pruskemu kralju Frideriku Velikemu so se vrabci hudo zamerili, zato jim je zagrozil, da jih bo dal vse pokončati. Zapovedal je vrabce loviti in streljati in za vsako vrabčovo glavo je plačal 6 vinarjev. Res so povsod planili na vrabce, davili so jih, da je bilo groza in država je v nekaj letih izplačala tisoče in tisoče goldinarjev za ujetje vrabce. Toda kmalu so se pokazali škodljivi posledki tega neopravičenega divjanja. Gosonice in drugi požrešni žužki so se tako zaplodili, da so požrli vse sadje in tudi listje. Kaj je bilo storiti? Kralj je spoznal, da ni pametno ravnal, ter je preklical svojo zapoved. Pa kaj še? Drugod so morali za drag denar kupovati vrabce, katere so potem spustili po opustošenih vrtovih. In tako je zaničevani in preganjani vrabec spet prišel do prave veljave.

Na strani 67 iste knjige piše še: »Samica znes 5-8 bledozelenkastih, rjavopikastih jajčec. Spočetka pitata mladice s samcem s samim mrčesom, največ z gosonicami, katerih jim prineseta vsak dan do 500. Ako pomislimo, da vrabci na leto po trikrat vale, lahko izračunamo koliko škodljive golazni nam po vrteh in po polju pokončajo. Zato jim pa v jeseni tudi ne smemo preskopo gledati na kljun in jim očitati in naštevati vsako zrno, ki ga pozobljejo. Gotovo ni škoda večja od koristi in povedal sem že, kako je pruski kralj Friderik Veliki osramoten moral odjenjati od preganjanja vrabcev in jih celo drago plačevati. Največ pa govori za korist vrabcev to, da so jih preselili v Ameriko, in v najnovejšem času tudi v Avstralijo nalašč zato, da bi ondi ljudem trebali sadno drevje od požrešnih gosonic.«

Tako poznavalec živalstva Erjavec in iz njegove knjige moremo jasno razbrati, da moramo vrabca na vsak način šteti med koristne živali. — Z odličnim spoštovanjem E. Z.

Iz gospodarstva

Nemški državni dolg je znašal po nemških listih dne 30. junija 1942 (v oklepajih podatki za 31. marec 1942): konsolidirani dolg 76.72 (70.83), višjei dolg 74.01 (66.85) milijarde mark.

Zvišanje obrnoka kruha na Madžarskem. Meseca junija je bil obrok kruha znižan na Madžarskem od 200 na 150 gramov. Z ozirom na novo letino pa je vlada obljubila ponovno zvišanje, kar se je v resnici tudi zgodilo z začetkom avgusta, ko je bil obrok kruha zopet zvišan na 200 gramov dneвно.

Berlinu. Harbig pa je tekmoval le med sprinterji in upanje na zmago nad velikim nemškim rivalom je moral odložiti na poznejše priložnosti.

Mario Lanzi trenira poleti vsak dan, toda le zmerno. Pozimi počiva dva meseca, za tem pa prične spet s stopnjujočim se treningom. Lanzi je nasprotnik pretiravanja in polaga največ važnosti na hitrost na krajših progah. Zelo je hiter na 100, 200 in 400 m in prav tej hitrosti se mora zahvaliti, da spada v teku na 800 m, kar je njegova glavna proga, med najboljše v Evropi. Nad vse zanimivo bi bilo gledati tekmo, v kateri bi se srečali Lanzi, Harbig in Haegg. To bi bila prava slaščica za ljubitelje lahke atletike.

Lanzi živi večinoma v Schiu pri Vicenzi. Podnebje tega visoko ležečega kraja se mu zdi za urjenje telesne zmogljivosti najuglednejše. Mimgrede povedano omenimo še to, česar mnogi ne vedo, da je Lanzi že 16 mesecev poročen, da tehta 76 kg, je visok 1.81 in star 28 let. O njegovih uspehih bomo še kaj zapisali po mednarodni atletski tekmi med Švicarji in Italijani.

Izbirne tekme za pokal Scarioni na Iliriji

Zastopnik CONI-ja poroča: V soboto, dne 22. avgusta ob 17.30 bode na kopališču »Ilirije« izbirne tekme za pokal Scarioni. Tekem se lahko udeležijo vsi dečki, ki niso starejši od 16 let. Za udeležbo na tekmah ni potrebno, da so člani športnih društev in tudi ne, da imajo športne licence. Tekma bo obsegala plavanje 100 m prosto. Če bo potrebno, se bodo vršile izbirne tekme po skupinah po pravilih Plavalne zveze. Vstopnine ni, zglastev pa je potrebna vsaj pol ure pred začetkom prireditve. Tekmovalci morajo prinesiti s seboj dokument z rojstnimi podatki, katerega morajo predložiti razsodišču pri prijavi. Prvi trije bodo prejel inagrade.

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

Ko so v Neapolju izvedeli, da je Napoleon pobegnil z Elbe, se je kralj Joahim zelo porušil in zagotavljal avstrijskemu ministru, da se bo njegova nadaljna politika prilagodila pogodb z Avstrijo; Napoleonova sestra, Karolina, pa je prav tako zatrjevala avstrijskemu poslaniku, da svojemu bratu ne želi hudega, pač pa bi rada videla, da bi bil ostal na Elbi.

Ko je Napoleon pobegnil z otoka in se izkrcal v Franciji, ga je ljudstvo v Grenoblu sprejelo z velikim navdušenjem. To je navdušilo tudi Murata in mu dalo poguma. Hotel je posnemati svojega avaka. Zanašajoč se na svojo priljubljenost pri ljudstvu, je izigral še to svojo zadnjo karto: dal je razobesiti zastavo združene Italije, kar naj bi navdušilo domoljube. Toda Murat se je varal. Za prvimi uspehi je sledil poraz: avstrijska vojska je premagala Muratove čete pri Tolentinu. Dne 19. maja se je vkrcal Murat, preoblečen v gornarja, na neko dansko ladjo in je pobegnil v Cannes. Kraljica Karolina pa se je vkrcala na angleško ladjo za pot v Francijo.

Napoleona je svakova pustolovščina zelo razjezila. Najbolj ga je jezilo to, da je bil svak poražen od Avstrijcev po italijanski vojski. Kakor v podsmeh je bilo dejstvo, da je bil vprav general Neipperg, prijatelj Napoleonove soproge, določen, da se vojskuje proti Muratu. Murat se je zatekel v Grovenco. Od tu je ponudil cesarju »roko in krič«. Napoleon pa o tem ni maral slišati. »Kaj naj mu koristi človek, ki je bil poražen, in se je pred dobrim letom boril proti Franciji!«

Zdaj se je Napoleon lahko zanašal le še na svojo lastno moč, ki pa je tudi že kopnela. — Uspelo mu je, da se je dvignil do diktatorja; zdaj je hotel postati ustavni monarh; to pa je le presegalo njegove sile. Gospa Staël pravi v svojih zapisnikih: »Od trenutka, ko se je Napoleon vrnil, bi mu morali poveriti diktaturo, sicer bo njegovo nasilje in njegova moč popustila.«

Ljudstvo je bilo razburjeno; toda vkljub temu je bilo pripravljeno na žrtve. S splošnim in s prostovoljnim naborom je Napoleon zbral skupaj 284.000 mož vojske. Poleg tega 220.000 mož narodne straže. Pri tem sicer lepem številu, pa je moral računati na veliko število pobegov od vojakov. — Zavezniki pa so postavili en milijon mož vojske. Polovica Napoleonove vojske je odšla sredi junija v Belgijo; 100.000 Angležev in Holancev se je zbralo pod poveljstvom Wellingtona; 120.000 Prusov pa pod poveljstvom generala Blücherja.

To število vojakov, v primeru s številom vojske zaveznikov, res ni bilo veliko. Položaj je bil obupen. Toda Napoleon je imel dva močna zaveznika: velike vojaške zmožnosti in silno voljo. Pogrešal je za notranjega ognja; pogrešal je ljubezni žene in sina, sina, ki bi mu nekoč posadil na glavo krono in mu izročil cesarstvo. Zdaj ni imel več tega upanja. Cemu naj bi se boril, ko je mali pruski kralj ločen od njega in ga vzgajajo na tujem dvoru, da postane avstrijski princ? — Po pariških ulicah pa odmeva surova popevka:

»Povej nam, povej, Napoleon, ali Tvoje Marije Luize res ne bo več nazaj?«

Ne. Marija Luiza se ne misli vrniti. To bi ne bilo še najhujše, ako bi bila Marija Luiza ostala na Dunaju proti svoji volji, ker je tako kazalo, ker je tako hotel Metternich in ker je tako zahtevala zveza protibonapartistov. Toda cesarica je sama tako hotela. Ce-

»Vaccia Maggolini: »Da Walmya Waterloo.« (Zanichelli 1939).

zarica je pozabila na svoje dolžnosti; odtujila se je Napoleonu, bila je zanj izgubljena. Vsak poizkus, da bi si zopet pridobil njeno ljubezen in naklonjenost, je bil brez uspeha. Niti zmaga niti uspehi Napoleona bi jo več ne omamili. V njenem srcu, za moža in za sina, ni več prostora.

Kaj naj stori mož, četudi je to Napoleon, v duševni stiski, ki jo niti čast niti slava utešiti ne more?

Waterloo je odgovoril na vsa ta vprašanja.

Napoleon je zapisal v svoj dnevnik: »Moja nekdanja samozavest me je zapustila...« Zavedal se je, česa mu manjka.

Bil je utrujen in bolan. Imel je mogočnega, nevidnega sovražnika. Bojeval se je za neko novo idejo, ki se mu še ni razodela, za idejo, ki se bo nekega dne uresničila. Napoleon se je bojeval za — neodvisnost narodov!

Njegova vojska pa ni mogla upati na zmago, preveč je bila pod vtisom, da gre tu le za častihlepnost ene same osebe, ne pa za korist domovine, ki je bila vsled večnih notranjih sporov in nemirov oslabiljena in zbegnana.

Pri Waterloou, 18. junija, našo zmagali Angleži, temveč je zmagala usoda.

Napoleon je bil premagan. Zdaj je naredil še zadnjo neodpušljivo napako: zanašal se je na velikodušnost Angležev! Kako so Angleži poplačali to njegovo zaupanje, je znano.

Na Dunaj je dospela novica o Napoleonovem porazu dne 25. junija. Še istega večera je politični komisar po nalogu cesarja, razširil novico med visokim plemstvom, ki se je nahajalo v dvorskem gledališču.

Ferdinand Cornaechia je dne 26. junija zapisal s svoj dnevnik: »Danes je bila objavljena kratka novica. Napoleonova armada beži po cesti proti Monsu. Izgubila je 300 topov in svoj tren. To se je zgodilo v Maubegeju. Boj je trajal 16, 17. in 18.«

(Dalje.)

Kako se bomo obranili pred ljubljanskim mrazom

Ljubljanska kotlina je znana kot središče razmeroma mrzle zime. Nizka minimumi (to pomeni hud mraz) so zlasti značilni za letališče in Barje, kjer je bilo letos (23. jan.) zabeleženo čez 30 stopinj pod ničlo. V središču mesta pa je bilo ob istem času zaznamovano na univerzi v višini 14 m nad tlemi — 25,6°C, a v Zvezdi v višini enega metra pa — 26,5°C. Znanost je že zdavnaj ugotovila, da se najhujši mraz drži pri tleh in je zračna plast najbolj mrzlega zraka navadno debela le 2 in pol do 3 metre. Nato (višje) se toplota takoj za nekaj stopinj vzviša in se polagoma vzdiguje do višine kakih 50 m nad tlemi, nakar zopet sledi skok temperature za nekaj stopinj navzgor. Se višje se toplota lahko po malem vzdiguje naprej vse do višine kakega kilometra, toda povečini kaže nepravilne spremembe. Od višine 1 do 1 in pol km pa temperatura v pretežni večini primerov v splošnem trdovratno pada. Iz navedenega je razumljivo, da so pozimi najbolj izpostavljeni mrazu nizko ležeči kraji. To se je lepo potrdilo z dejanskim opazovanjem v Ljubljani: letališče in barje sta najbolj nizki področji Ljubljanske kotline in ravno tu so zaznamovane najnižje temperature (seveda pride nekoliko v poštev tudi oddaljenost od mesta). Bivši hotel Tivoli, ki ima termometer v višini 35 m nad letališčem, kaže ob hudem in mirnem mrazu (z jasnim nebom!) za dobrih pet stopinj višjo temperaturo kot letališče! Iz navedenega sledi, da je pozimi najbolj koristno stanovati v višjih nadstropjih, ali na pobožju gričevja (Tivoli, Bellevue itd.).

Poleg višine vpliva na jakost mraza tudi mesto samo: nakopičeni veliki domovi, asfaltna (oziroma kamena) tla, zaprašen zrak (dim) pa znatno zmanjšujejo stopnjo izžarevanja in poleg tega kompleksni doma branijo pred vdorom mrzlega zraka iz okolice. Zato je tudi vedno v središču mesta (pri ostalih enakih pogojih) za nekaj stopinj manj mrzlo kot na periferiji. Tudi to dejstvo se je lepo potrdilo v Ljubljani: Zvezda je za dobri dve stopinji hladnejša od področja pred glavno pošto (pri hudem in mirnem mrazu ob jasnem vremenu!). Trnovo pa za 4 stopinje hladnejše od mestnega središča (navedene številke veljajo le za miren in hud mraz pri jasnem vremenu!). Huiši mraz v Trnovu pa je tudi posledica nižje lege! Tako na primer področje pri ženski bolnišnici ne kaže nižjih temperatur kot Zvezda, kljub temu da je bolj oddaljeno od mestnega središča! Brez nadaljnjega lahko označimo kot najhladnejša področja Ljubljanskega mesta naslednje pre-

dele: 1. Trnovo, 2. Tivoli zraven velesila (ozko področje — široko največ 20 m!), 3. Moste, področje ob ženski bolnišnici in Zvezda.

Kadar pa je vreme slabo (sneg, oblačno, veter itd.), potem se zmanjša razlika med posameznimi deli mesta in okolice do popolnega izenačenja. Ob vetrovnem vremenu pa kažejo višje lege (Tivoli) nižjo toplino kot mesto, ali celo letališče, a vendarle razlika ne presega 2 stopinj in povečini je manjša od 1 stopinje. Navedeno dejstvo nam kaže, da pozimi brezpogojno nižje lege in oddaljene od mestnega središča manj prikladne za stanovanja kot višje ležeča področja in mestni center. Poleg zračne topline pride še posebno v poštev tudi neposredni učinek izžarevanja: toplota odhaja v obliki nevidnih žarkov v vse smeri in zato se hiše, tla in vsi zunanji predmeti ohladijo znatno bolj kot zrak (ki se ohlaja v glavnem le zaradi kontakta z bolj mrzlimi tlemi). Tako je na primer v Tivoliju snežna površina v mnogih primerih za 6 do 8 stopinj hladnejša kot zrak! Jasno je, da gubi hiša v tem primeru (čez streho) mnogo več toplote kot bi odgovarjalo zračni toplini. S tem so periferne lege (četudi višje ležeče!) mnogo bolj na slabem od mestnega središča, kjer je izžarevanje (zaradi asfalta in dima) le malo izraženo.

Kosi in pobalini jim kalijo veselje

Že dolgo niso bili ljubljanski sadovnjaki tako bogato obloženi in mikavni kakor letos. Res, veliko dela je z vrtovi in sadovnjaki, vendar kaj bi tisto, ko pride zrelo poletje in se približuje jesen. Na ves trud pozabiš, ko gledaš drevice, ki se šibi pod težo sočnih jabolč, težkih hrušk in zorečih sliv.

Veliko dela je bilo v pozni jeseni, ko je bilo treba drevice obrezovati, pa spomladi, ko je bilo na vrsti spet čiščenje in škropljenje. Čim bolj si se potrudil z nego drevia, tem več veselja imaš, ko podpiraš košate veje, polne zemeljskih dobrot. Tu pa tam ti pade na tla rumenkast sad; nič zato, če je črvin: dozorel je pred tvojimi očmi, mehak je, dišeč in sočen. Ugrizneš ga in delaš z veseljem naprej.

Imajo pa sadjarji tudi svoje težave. Čim več medenega sadja je na vrstu, tem več kosov in škorcev se podi po vejah. Najlepših sadov se lotijo, navadno tistih, ki visijo na prisojnih straneh. Nič hudega ne bi bilo, če bi se lotili samo enega sadeža, pa použili do konca in si privoščili spet drugega. Bog jim ga požegna! Tako pa kljujejo zdaj tukaj zdaj tam, najlepše sadeže razsekaajo in škoda je res velika. Z njimi pridejo še ose in čebele, ki jim diši vse, kar je sladko.

Za sadjarje z lovsko žilico pa so kosi kljub njihovi uničujoči požretnosti predmet zabave. Nekateri jih preganjajo s fračami, tu pa tam pa vidiš tudi »lovca« z malo puško na zračni pritisk. Nekam potuhnjeno se plazijo pod drevec, drobno puško nosi v rokah in ko se približa gostemcu se črnuhu na deset korakov, jo nalonci ob ramo, pomeri in sproži. Zivalca sfriči z vrta, če pa je zadeta z drobnim svinčenko, ti štrbunkne na tla, vztrepta, odpira kljunček in žalostno povese svojo glavičico. Lov na kose, s puško brez smodnika je pravi lovski užitek, seveda v malem. Ima pa tudi svoje koristi: kose in škorce preplašiš, da se le ob hudem pomikanju vračajo na tvoj vrt, vrh tega pa dobiš nekaj okusnega mesa za rižoto ali kaj podobnega. Malo ga je, je pa dobrodošlo.

Veliko huiše pa je s »tičji«, ki se smukajo po cestah in čakajo za plotom kdaj bo vrt brez nadzorstva. Dolge palice z žebli nosijo v rokah, cela jata jih je, ta ali oni pa hodi z nahrbtnikom. To so škodljivci, ki ne poznajo nobenega obzira. Vzpenjajo se na ograje, jih kvarijo in lomijo, za tem pa obirajo vse, kar jim pride pod roko. Je to grda razvada, pri kateri ne gre toliko za sadje, kot za rabularsko strast in za grdo brezbržnost za škodo. Nekateri vlečejo veje s palicami k ograji, jih lomijo in oberejo vse, kar dosežejo, izkušenci tatiči pa se spazijo kar čez plot in si polnijo žepe in torbice z vsem, kar jim je pri rokah. Če jih zalotiš, ti smuknejo spet na cesto, umikajo pa se z grožnjami in kletvami. Brez čuta so za škodo, brez čuta za tujo lastnino, kakor najeti ti krenejo naprej in stikajo za novimi žrtvami.

Obrane in polomilene veje ob ljubljanskih predmestnih cestah nudijo žalostno sliko. V božjem imenu naj bi obrali to, kar je dosegljivo s ceste, vsako preskakovanje ograj in uničevanje nasadov pa je vsega obsojanja vredno. Menda ni gospodarjev, ki ne bi privoščili dobrim otrokom nekaj pridelka, ki ga je hvala Bogu, na marsikaterem ljubljanskem vrtu obilno. Škoda pa, ki jo povzročajo pokvarjeni pobalini, čisto tudi v lepih meščanskih oblačilih, povzročajo med sadjarji upravičeno jezo in nevoljo. Marsikateri resnično potreben otrok, ki prosi za sadje, je zavrnjen, ko so ljudje nevoljni nad tatiči, ki se klatijo krog vrtov.

z odkrivanjem umora od treh strani: z ene strani slepec Kinloch sam skuša ugotavljati svojo okolico, ki je ne vidi, ter najti niti k umoru, pri katerem je bil navzoč, pa ni ničesar videl. Pri njem je ta problem še zapleten s tem, da sta se v tisti samotni slepec in morilčeva žena navadila drug na drugega ter se zaljubila. Potem raziskuje zločin pokleni detektiv Snargrove, ki seveda vse sklepa po dokumentih v naprečno smer, dočim privatni detektiv velikega časopisa McNarb prihaja vedno bliže resnici in to predvsem na pravilnem sklepanju po — slepevi palici, ki je obrabljena na notranji sprednji strani. Iskanja vseh treh, ki jim od svoje strani pomagajo še časnikar Chancea ter slepečev prijatelj zdravnik Dunn, ki slepeca ozdravi slepote z uspešno operacijo, so vsebina te knjige. Tako knjiga razpade v štiri dele: v prvem je opisan zločin in slepečovo bivanje v samotni na morilčevem posestvu, kar je bolj uvod v povest kot v detektivko. V drugem je zapisnik časnikarja Chancea, kjer se seznanimo s različnimi metodami detektivov na podlagi stvari, ki so stale pri zločinu. Tretji je zapisnik zdravnika Dunna, ki išče prijatelja slepeca in ga ozdravi. Šele v četrtem delu se vse niti združijo ter se tako prav proti koncu zaostrijo v eno samo točko: samostojna nam bi bila aretacija zločince, ki se ji umakne s tem, da se z avtom, na katerem sedi detektiv, odpelje k ladji, obstreli slepeca, izgubi detektiv, sam pa kot preganjana zver skoči v prepad na morske čeri in se utopi. Tako ga je zadela kazen. Slepec, ki ni več slepec, pa ozdravi in se oženi z morilčevno ženo. Zadoščeno je »povesti in detektivki«.

Med detektivskimi povestmi spada gotovo med boljše, toda take, ki jih je treba brati kot resen kriminalni problem z mnogimi psihološkimi vrednotami. Marsikdo ob prvem delu čuti pomankanje detektivskega živca, toda tu je postavljen temelj za »romanc«, ki se šele nato spre-

Kako pa torej ščitimo svoja stanovanja pred preveliko toplotno izgubo? — Če ne moremo izbrati hiše v ugodni legi (blizu centra in visoko, potem se lahko poslužimo naslednjih načinov obrambe pred mrazom:

1. Moremo zmanjšati učinek izžarevanja. To pa lahko dosežemo, ako ne bomo metali snega s strehe. Sneg sicer močno izžareva, a obenem poleg ščiti streho pred toplotnim gubitkom. Izžarevanje se tudi zmanjša, ako bomo kurili v toku noči peč. Z gorivom, ki proizvaja veliko množino dima (vlažna slama itd.). V tem primeru bo dim »umazal« zrak in s tem bo dosežen sličen pojav kot v mestnem središču.

2. Moramo zavarovati hišo pred prodorom zunanjega mrzlega zraka v notranjost. Od tega pa lahko pridemo na naslednji način: zalepimo s časopisnim (ali kakim drugim) papirjem vse špranje v oknu (za zračenje lahko pustimo le del enega okna v sobi), med sipami pa naložimo kake blazine in še postavimo posodo z žepno kislino, ali z kloridnim kalcijem, ali z kloridnim kobaltom (navedene kemikalije vpijajo vlago in tako naredijo zrak suh, ki je dober varovalec pred zunanjim mrazom!). Na tla pa naložimo čim več preprog (če pa jih nimamo, potem papirja). Dobro bi bilo naložiti tudi v podstrešju čim več papirja na tla.

Navedeni način (če je dobro izpeljan) zmanjša uporabo kuriva za polovico (kar se je dognalo v krajih z mrzlimi zimami).

Apeliramo na tem mestu na starše, ki bodo morali pač veliko bolj paziti na paglavce, ki prežijo na tujo lastnino. Marsikateremu revežu so obrali edino drevo, ki ga je imel na vrstu. Z ljubeznjo ga je negoval in se veselil zaslužnega pridelka, pobalini pa so obrali vse, kar so mogli in nezrelo sadje jim je bilo prei v škodo kot pa v korist. Trezni ljudje se sprajujejo, le kaj bo iz teh otrok, ki nimajo čuta za škodo, dolžnost staršev pa bi bila, da vzamejo palico v roke in jih po starih izkušenih metodah učijo pameti in poštenja.

Kdo teče pravilno?

Najgracioznejši tekač je bil Nurmi

Tek spada med tiste naravne telesne vaje, katerih ne bodo mladi ljudje nikoli opustili, nikoli pozabili. Nobenega dvoma ni o tem, da si na konju, kolezu ali na motornem vozilu hitrejši, med vsemi prometnimi sredstvi in načini pa so le noge najzanesljivejše. Ljudje nimajo niti pojma, kako zdrav je tek — da pa je praktičen, vsakdo iz lastne izkušnje. Športnik in nesportnik, vsakdo bi moral negovati z večjo vmeno hojo in tek, vsačdo bi moral imeti vsaj osnovne pojme o pravilnosti in lepoti najnaravnejšega premikanja iz kraja v kraj.

Kdo teče pravilno? Pravilno teče oni, ki porabi za posamezen poskok (korak) v teku najmanj moči; samo toliko, kolikor je nujno potrebno in nič več. Izurjen tekač teče ekonomično, to se pravi, brez vsakega nepotrebnega trošenja sil. Delujejo le one mišice, ki so za držo in premikanje telesa potrebne, ostale pa počivajo. Prav zaradi pravilnega delovanja mišic se izurjeni tekači ne utrudijo, če tudi tečejo 5 ali 10 km. Utrudijo se samo pri tekmah ali treningu, ker tečejo hitro kolikor mogoče, znajo pa tudi udobno in z užikom teči.

Človek, ki se je odvadil teči, poskakuje nerodno. Take primere vidite dan za dnem, ko ljudje hitijo in sopihajo proti tramvajski postaji, ali če se jim sicer res mudi. Okorni ljudje ne uporabljajo svojih udov ekonomično, ker izvajajo tudi kretanje, ki za tek niso potrebne. Zato so videti nerodni in nekam težki. Tak tek je utrudljiv, za oko pa je vse prej kot lep.

Pri nepravilnem teku opazimo te-le značilnosti:

- 1) hrbet je uleknjen, glava zaklonjena;
- 2) delo z rokami je trdo, pesti pa so čisto krčevito stisnjene;
- 3) koraki so navadno prekratki, le redkokdaj predolgi;
- 4) noga je v hipu odprava skršena — znamenje, da je odziv pomanjkljiv;
- 5) Stopala so obrnjena preveč navzven, za to ni delo nog točno v smeri teka, pač pa mahadravo;
- 6) tek ni tekoč, temveč poskakajoč, zato se tekač hitro utrudi.

Lahko bi postavili še vprašanje, kdo teče lepo? Športni strokovnjaki in esteti so si edini v tem, da je lepa tehnika teka samo tista, ki je v športnem oziru pravilna. Nobenemu umetniku, pesalcu, estetu ali artistu se še ni posrečilo, da bi tekel lepše od Nurmija, ali od drugih slavnih tekačev, ki so na tekmah zmagovali. Glede lepote gibanja, kakor tudi glede lepote te ali one športne tehnike velja pravilo, katero je postavil anatom Heule: »Graciozne so tiste kretanje, ki dosežejo svoj namen ob najmanjši potrošnji energije.«

meni v »detektivko«, ki je napeta in duhovita in dobro komponirana po treh različnih gibalih, ki — kot omenjeno — od različnih strani vodijo v en sam cilj. Če je bila med doslej pri Slovenčev knjižnici izdanimi detektivkami »dr. Fu Mančuc« najstrašnejša, je »Slepec« najmirnejša pa tudi zato morda najboljša, povest, ki ima poleg svoje kriminalistične napetosti tudi pripovedne vrednote. Čutimo pa ob njej le to, da je teh in takih kriminalnih povesti v celotni zbirki le morda preveč za današnji čas, ki bi želel tega, kar ga napolnjuje, čim manj v knjigi.

Naslovna stran Berankova je učinkovita, manj pa podoba na drugi strani ovitka. td

Dve gospodarski knjigi

Ljudska knjigarna je založila dve gospodarski knjigi, po katerih bodo vsi radi segali, ki se v zadnjem času petajo z gospodarstvom, pa bi radi praktičnih navodil. Tako je izšla druga izdaja »Gospodarska reja kunccev« (str. 118), ki jo je izdala Zveza društev Mali gospodar v Ljubljani, založila pa Ljudska knjigarna (cena 19 lir). V zadnjih letih je reja kunccev znatno napredovala, napredovala pa so tudi metode pri reji in oskrbovanju domačih dolgouhcev. Zato je prva izdaja te knjige izšla že lani, pa je bila v enem mesecu prodana, zdaj pa je izšla v novi izdaji, ki še bolj upošteva čas in razmere. Noče pomagati samo začetnikom, tem več tudi večim rejcem hoče biti zaščit pot pri praktični vzreji domačih živali, ki zopet dobivajo na ceni in vrednosti. Tako ta knjižica vsebuje naslednja poglavja: 1. govori o pomenu in nalogah gospodarske reje kunccev (razvoj, sirovine, za koga in kdaj je reja kunccev primerna, naš rejski cilj ter katere pasme bomo redili). 2. obravnava pasme kunccev (angorec in delo z

Jožef Löbel;

U boju proti bakterijam

Dr. Rihard Hager, asistent na patološkem inštitutu univerze v Breslauu, dr. Martinu Alexiusu v Parizu, Pasteurjev inštitut,

Dragi kolega!

Vesel sem, da Vam morem z zadostno točnostjo nuditi informacije o dr. Robertu Kochu, kajti dobro ga poznam. Odkar je odkril bacil vrančnega prisada, je čisto tukaj, da pokaže svoje preparate našemu šefu.

Prej je bil majhen, brezpomemben zdravnik v poznanski pokrajini. Ima veliko lobanjo ter nosi koničasto brado. Svoje študije je naredil v Göttingenu, potem je izvrševal zdravniški pokle po raznih manjših krajih, dokler se ni končno ustabil v mestecu Wollsteinu. Tam je bil okrožni zdravnik. Svoj prosti čas je živel tako, da je opazoval skoti drobnogled, ki mu ga je za božje poklonila žena. Bavil se je tudi s patološko. Njegova delovna metoda je bila preprosta, naravnost smešna. Ni imel niti pripravljenih siring, ko je brizgal v svoje miši vrančni prisad. Infekcije je izvrševal s koničastimi lesenimi palčkami tako, da jih je zaplil mislim pod kožo! Nato jim je s silnimi predpotopnimi instrumenti odvzel krvi ter opazoval skorbi božljni mikroskop majhna bitja palčkaste oblike, ki so bila v krvi. Opazoval jih je ure in ure, dokler ni videl, da se razmnožujejo. Rasli so, razmnoževali so se, torej so bili živi. In tako je odkril bacil vrančnega prisada.

Odkril je tudi metodo, kako ga gojiti ločeno od drugih bacilov. Odkril ga je na ta način: opazil je, da je bila plesen na kuhanem krompirju, ki je slučajno prišel v njegov »laboratorij«, raznobarna: silva, bela, rumena. In da so imele silve točke vedno okrogle mikrobe, bele točke podolgate, rumene pa verigaste. Tedaj mu je prišlo na misel, da je trdo gojišče bolj prikladno za ločitev bacilov kakor pa tekoče. Do takrat so vsi rabili le tekočo hrano, toda v teh se mikrobi zelo lahko pomešajo. Na krompirju pa je vsaka vrsta bakterij ostala tam, kjer se je zadržala. In ko se množi, se obdaja le z mikrobi iste vrste. Tako je Koch iznašel skrivnost čistega gojišča. Najprej pomeša med juho želatino ter počaka, da se juha strdi v žolco, nato pa poseje na površino izolirane kolonije.

Ta njegova metoda se je našega šefa zelo dojmila. Pregovoril je Kocha, da se je preselil iz Wollsteina v Breslau. Toda od iznajdbe novega bakteriološkega postopka ni mogoče živeti. Koch se je moral vrniti v Poznanj. Zdal je zaposlen na cesarskem zdravstvenem uradu, in dolgo časa nisem slišal nič več o njem.

Mislil, da bodo te beležke zanimale Vašega gospoda očeta. Dovolite pa, dragi kolega, da dodam nekaj vrstic, ki jih je nedavno priobčil Koch. Mislil, da dopolnjuje sliko tega moža: »Resnični napredek, ki ga je možno doseči samo z dolgim in težavnim raziskovanjem, lahko nekaj časa ovirajo mamjlive teorije, ki hočejo rešiti igranje najtežja vprašanja. Toda kakor na drugih področjih, tako si bosta tudi tukaj resnica in spoznanje končno vendarle odprli pot ter pometli z nevezdržnimi teorijami.«

Teh besed, ki jih prilagam za Vašega gospoda očeta, ne boste čitali brez koristi tudi v Pasteurjevem inštitutu, kjer se zdi bolj cenite teorije kakor pa raziskovanja, ter se ukvarjate ne samo z gojenjem bakterij, temveč tudi ... besed. Pa ne zamerite, dragi kolega! Ta stavek mi je ušel s peresa, ko sem mislil na to, da je naš Koch znesel lajce brez kokodajanja, zaprt v svojem kurniku v Wollsteinu, medtem ko drugi delajo tako, da jih ljudje vidijo in čujejo že od daleč.

S tovariškimi pozdravi!

Hager.

Dr. Martin Alexius iz Pariza dr. Hagerju, asistentu na patološkem inštitutu v Breslauu.

Dragi prijatelj in kolega!

Srčno se Vam zahvalim za podrobne informacije o Robertu Kochu in njegovem delu. To so zelo dragocene informacije za mojega očeta, še bolj pa zame. Dovolite pa, da se vrnem k zadnjim vrsticam Vašega pisma, kjer je govor o »nevezdržnih teorijah.«

Kot Pasteurjev učence se v svojem navdušenju in v svoji naklonjenosti nikakor ne čutim ujaljenega od tega namigovanja. Boli me samo to, da najdem tudi v Vas nerazumevanje in krivico nasproti mojemu učitelju. Kakor da ne bi imel dovolj nasprotnikov v lastni deželi! Na Francoskem mu biologi očitajo, da je vdrl v njihovo področje, čeprav je le navaden kemik. Zdravniki mu ne morejo odpustiti, zakaj se ukvarja s boleznimi, kemiki pa ga napadajo, kajti specialisti vedno napadajo tovariša, ki kaj odkrije. Ni čudnega torej, če Pasteur vpije, ko je prisiljen na večno borbo, včasih celo preglasno, kakor mislite Vi. In to toliko bolj, kajti zanj neveljenska znanost, znanost, ki nima življenjske vrednosti, sploh ni znanost. On je vedno neposredno uporabljal svojo vedo in vulgariziral svoja odkritja z edinim namenom, da jih je lahko takoj praktično uporabljal. Samo zato, ker je javno razglasil svoje razkritje o zakonih kvašenja, so ga prišli iskat pivovarji, vinogradniki in pridelovalci svile. Samo zato, ker je bilo njegovo ime povezano s pridelovalci alkohola, jim je mogel priti na pomoč. In samo zato, ker je obvestil o svojih iznajdbah v zdravstvu bolnike, je prisilil zdravnike, da so jih začeli uporabljati v splošno korist. (Dolje.)

KULTURNI OBZORNIK

John Ferguson: »Slepec«

Zvezek 22. »Slovenčeve knjižnice« prinaša detektivsko povest »Slepec«, angleškega pisatelja Johna Fergusona v prevodu Griše Koritnika. Je to duhovita detektivska povest, ki ni tako krvava kakor n. pr. »Fu Mančuc«, ne zato tako napeta, katere vrednost pa je v tem, kako zna avtor zaplesti niti umora in po kolikih načinih iskanja se zločin razode. In v tem je ta povest zelo zanimiva in komplcirana, skoraj preveč za detektivko, o kateri smo navajeni, da nas kar žene v branje s stalnim gromadenjem neverjetnosti. V tem pogledu je »Slepec« na meji detektivske in psihološke povesti, lahko bi rekli že prava psihološka povest na ozadju zločina ter bodo tisti, ki iščejo v detektivskih povestih samo krvavega delovanja zločinske nature, prikranjani za »užitke«, tisti pa, ki so radovedni, kako težko se včasih razvzlojajo skrivnosti zločina, pa bodo prišli na svoj račun. Zanimivo pa je, da je ravno uvod v povest najmanj privlačen ter se napetost stopnjuje šele proti koncu, ko doseže svoje višek in konec.

Zanimivost te detektivske povesti je že v motivu samem, da pisatelj uporabi kot pričo pri zločinu slepeca s čemer zabriše sled in zamota in spravlja tako iskalec v napache zaključke. Zločin se je storil v Londonu v vrstah novinarskega mogočevja, ki ga ubije bodoči politični kandidat, ker se boji njegovih odkritij. V njegovi sobi je prisoten slučajno slepec, katerega potem morilčeva žena odpelje, ne vedoč, da je slep, kot pričo umora, ter ga krije pred svetom v samotni hiši na deželi. In tako se sedaj začne povest

njim, ovnač, orjak, dunajčan, čičilec, srebrec in ostale pasme). 3. poglavje prikazuje sodobno hlevčko, kunčnice in kletke (pomen kunčnice, prostor zanje, kakšna mora biti, njih vrste, gradnja, dno in opreme). 4. obravnava prehrano (katero količino rabi kunce, kaj naj vzamemo za podlago krmjenja, koliko močnih krmil naj pokladamo, kakšna naj bo krma, čas krmjenja in zaloga hrane). 5. govori o razpodu (kako bomo parili, spolna zrelost, brejost, vzreja mladičev, odstavitve, nega itd.) s tem v zvezi je čiščenje hlevčev in orodja. 6. govori o boleznih kunccev in posameznih organov. Prav praktično pa je zadnje poglavje o izkoriščanju produktov. Prav na koncu so pa podatki o redovniških knjigah ter tiskovine in pravilniki za matičarje.

Istočasno pa je izšla knjiga »Gospodarska reja koz« (str. 56), ki jo je spisal Franc Kristof ter stane 12 lir. Kozja je kravica malega človeka in pomaga prehranjevati skromne družine s svojim redilnim in okusnim mlekom. Poleg tega pa daje še meso, kožo, gnoj in vrže vsako leto enega ali več kozličkov. Mnogi rejci niso večji oskrbovanja koz, zato ta priročnik, ki govori o vsem, kar je takemu rejcu treba vedeti, da ne bo trpel škode in da bo najboljši izkoristil svojo žival. Tako obravnava knjižica naslednja vprašanja: gospodarski pomen kozjereje, kakšne kozje naj redimo, pasemsko vprašanje, oblika molzne koke, lastnosti in vzdrževanje plemenskih kozlov, uporabnost koz za plemo, krmila, prebavni organi, krmjenje in oskrbovanje, reja kozličkov, paša za kozje, razvade in napake koz, molza, sestavine kozjega mleka, kozje meko in koža, jogurt, izdelovanje sira, pinjenje kozjega mleka itd. Važno pa je zadnje poglavje o najvažnejših boleznih koz, ki ga je napisal živinozdravnik dr. Koren Janko, znani naš strokovnjak in gospodarski pisatelj.

Knjigo priporočamo vsem malim gospodarjem,

Droblne novice

Koledar

Četrtek, 20. avgusta: Bernard, opat in cerkveni učenik; Samuel, prerok; Lucij, mučenec; Filibert, opat; Mancij, spoznavalec in ustanovitelj reda.

Petek, 21. avgusta: Ivana Šantalska, vdova; Bernard Ptolomej, opat in ustanovitelj reda; Basa, mučenica; Privat, škof in mučenec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Benkovič roj. Pekle. Pokopali so jo v ponedeljek na pokopališču pri Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

— Zopet nekaj dežja. Nekatere lepe in jasne noči v avgustu je bilo opaziti močno zvezdano nebo. Take noči so bile prav redke. Vreme se zadnje dneve naglo menjava. V noči od torke na sredo smo dobili nad mesto ploho. Močno je deževalo od 23.55 tja do 0.40. V tem času je po ombrografu padlo nad Ljubljano 1.3 mm dežja, kar predstavlja že znatno množino. Ta dež v splošnem ni bil potreben, kajti preveč moče sedaj škoduje krompirju. V terek je bilo hladno, megleno in čez dan precej oblačno. Ni bilo sonca. V terek je bila dosežena maksimalna dnevna temperatura +21.8°C, v sredo jutraj pa je bil znanovan jutranji temperaturni minimum +13.4°C, torej nekoliko višji od prejšnjega dne. Barometer je padel na 763.5 mm. Vlada pretežno oblačno vreme. Popoldne je bilo lepo sončno vreme. Barometer se je dvignil.

— Hranite papirnate vrečice ali škarnije, ker moramo varčevati s papirjem po strogih odredbah. Trgovci več vrst blaga sploh ne smejo več zavijati, prav tako pa nekatere vrste blaga ne smejo več dajati v papirnate vrečice. Zato naj torej gospodinjje in hišne pomočnice pazijo, da se vrečice ne raztrgajo, a kadar gredo v trgovino ali na trg nakupovat, naj vzamejo dobro osnažene stare vrečice s seboj ter jih tako lahko rabijo po večkrat. Skrajno nespametno in negospodinjno je pa zametavanje papirnatih vrečic, saj lahko podkurimo s papirjem, ki je za druge stvari neraben.

— Strožji fižol sušijo. Pred nekaj dnevi smo svetlovali gospodinjstvom, naj mislijo na zimsko zalogo strožjega fižola in naj si ga konzervirajo nekoliko. Prijeten utis na družino bo namreč napravilo sredi zime ali celo zgodaj spomladi, ko bo gospodinja prinesla na mizo strožji fižol, ki bo tak, kakor svež. Svetlovali smo, naj gospodinjje sedaj, ko je strožji fižol tuj, ta fižol nasole. Tako se fižol tudi res najbolj ohrani svež in obdrži vse dobre lastnosti vso zimo. Gospodinjje pa so se odločile sedaj po večini za drug, cenejši način konzerviranja fižola: strožji fižol namreč suše. Najprej odberejo lepe stroke, jih skuhajo, nato pa na soncu ali na suhem zraku suše. Tak fižol se na zraku skrči, podobno kakor suhe gobe. Gospodinjje ga morajo potem shraniti na suhem. Pozimi ali spomladi, ko ga hočejo pripraviti za jed, pa ga morajo še enkrat skuhati, oziroma prevreti, pri nasoljenem strožjem fižolu pa je treba le izprati sol ter je fižol že dober za solato.

— Skrbite za stelo. Lansko zimo so bili rejci malih živali v Ljubljani in v okolici v znatnih skrbih tudi za stelo svojim živalim. Nevajeni reje, niso na to ob pravem času pomislili ter se niso v dovoljni množini pobirali za stelo, kar sicer na deželi stori vsak živinorejec. Stelo pa zahteva tako domači zajec, kakor koza in morski prešček-burda. Primerilo se je celo, da so morali rejci nastiliti s senom, ako so ga imeli kaj, živini pa pokladati tako dragoceno živilo, kakor korenje, peso kolerabo in celo krompir, torej stvari, ki pridejo v prvi vrsti v poštev za človeško prehrano. Slama bo letos draga, dasi je najbolj idealna stela, ker tudi najprej gnije in daje dober gnoj. Namesto slame bomo letos zbirali odpadlo listje po drevoredih in bližnjih gozdovih, ga dobro presušili na zraku in shranili. Izvrstna za nastilj je tudi prapro, ki je je dovolj dobiti. Prapro srka vodo vase in torej vzdržuje hleve suhe. Ker bo manjkalo slame, je prapro dobra tudi za spravljanje krompirja, da boljše prezimi in ne zmrene, kar se je lansko leto tako pogosto zgodilo, saj so ostale mnoge družine brez krompirja, čeprav so si ga v jeseni kupile, toda ga niso znale spraviti ter jim je zmrazil.

— Čmrliji so potrebne žuželke. Po navadi smatramo čmrlije za nekoristne žuželke, ki odjedajo po poljih med koristnim žebelcem, sami pa ga ne spravljajo v tako velikih zalozah, da bi te mogli tudi človek izkoristiti. Le sem in tja si dovolijo otroci na paši kako zabavo, da poiščejo čmrlije gnezdo in posrkajo iz njega tisto bore malo medu, kar si ga čmrliji naberejo. Čmrlijem, ki so sicer sorodniki čebel, ni treba skrbeti za zimsko zalogo, ker jih pred zimo večina pogine ter ostane le toliko samice in samec, kolikor jih je potrebnih za obnovo rodu. Vendar so čmrliji izredno koristne žuželke. To se je izkazalo zlasti sedaj avgusta, ko so kmečki gospodarji pričeli spravljati drugo deteljo za seme, pa se je izkazalo, da je šla detelja zelo nerada v seme ter je je mnogo prazne, brez semena. Vzrok je v tem, ker detelja ni bila oprasha. Deteljno cvetje pa morejo oprashiti samo čmrliji, ki imajo tako dolge rilčke, da morejo do globine deteljnega cvetu. Čebele imajo prekratke rilčke in zato ne letajo na deteljo, čeprav bi rade. Detelja je med vsemi rastlinami namreč najbolj medonosna. Ko so pred desetletji Amerikanci in Avstranci prinesli deteljno seme v svoje kraje, so se čudili, da tam detelja sicer izvrstno uspeva, nikdar pa ne daje semena. Morali so prenesti še čmrlije, šele potem so mogli računati tudi na seme. Nespametno bi bilo, ako bi torej gospodarji na deteljiših zatirali čmrlije, prav tako pa bi bilo treba opozoriti otroke, naj čmrlije, ki jih je tako in tako vedno manj, puste pri miru, ker zaradi nekaj kapljice medu se res ne sploča, da bi jih otroci uničevali!

— Da solata ne gre v evet. Letošnje pozno poletje je bila Ljubljana kar v stiski za glavno solato. To se sicer čudno sliši, če pomislimo, da je Ljubljana tipično solatarsko mesto, saj sta včasih samo Trnovo in Krakovo predelala za vse mesto dovolj solate. Toda mesto se je znatno povečalo, konzum solate je narastel tudi povprečno na posameznika, saj so številni sladkosnedeži, ki se kapricirajo, da hočejo imeti prav vsak dan glavno solato na mizi, pa magari samo z jesnim. Res je bilo dosti dovoza iz Italije, toda zadnje dni pa glavne solate skoraj ni več naprodaj. Po nekaterih boljših vrstih še običujemo lepo glavno solato, ki kar mika oči in okus, toda ta solata je pridržana povečini za pridelovalniško družino samo. Pa še ti pridelovalci imajo s solato skrb, da ne bi šla prehitro v evet, kar

se že dogaja. Sredstvo proti temu je kaj preprosto: ako glavica še ni pogrnala stebela za seme, potem je najboljša, da jo nekako izpodkopljemo z lopato. S tem ji z lopato prerežemo nekaj korenin v zemlji in solata postane kar krotka, ne sili več kvišku, temveč ostane lepo v glavici.

Ljubljana

1 Cvetlice ob trimostovju so pač najprikupnejša dopolnitev bogate arhitekture trimostja in živahnosti ter plemenite lepote novih tržnic ob trimostju pa doli do Zmajskega mostu. Zato smo te dni z začudenjem brali željo, naj bi prodajalke cvetlic premestili ob trimostju nekam na živilski trg, češ da so sedaj ob trimostju onstran tramvajске proge že odrezane od glavnega vrvenja. Še preden so stale sedanje tržnice, so bile prodajalke cvetlic na sedanjem prostoru, saj se vendar naš živilski trg že mnogo let razteza od trimostja do Zmajskega mostu, za nekatere predmete pa tudi navzgor na Cankarjevo nabrežje, navzdol na Poljanski nasip ter celo na ono stran Ljubljane na Šempetrski nasip. Vsi Ljubljanci pa tudi vedo, da je ob trimostju vedno največje vrvenje, saj ogromna večina ljubljanskih gospodinj prihaja na živilski trg mimo prodajalke cvetlic ob trimostju. Zato bo mestni tržni urad gotovo ustrelel prijateljem lepe Ljubljane in običovalcem krasote cvetlic, da bo novi cvetlični paviljon in trimostje vedno obdano s pisanim cvetjem. Če pa morda vendar kaka gospodinja ne utegne na to stran po cvetlice, jih lahko kupi tudi na Vodnikovem trgu in po nešteti cvetličarnah našega mesta.

1 Posipanje cest. Čeprav je bilo letošnje poletje za naše ceste kolikor toliko ugodno in ni bilo velikih naličev, ki največ škodujejo makadamiziranim cestam, vendar se je izkazala potreba, da se nekatera cestnišča v Ljubljani kolikor toliko obdrži v ugodnem stanju ter da jih je treba zato posipati z gramozem, oziroma s prodnim peskom. Mestno cestno nadzorstvo sedaj posiplje nekatere ceste, ki niso tlakovane, pa so vendar kolikor toliko izpostavljene težjemu tovornemu prometu. Po nekaterih cestah in ulicah pa še čakajo kupi gramoz in peska, da pridejo cestarji ter te ulice spravijo kolikor toliko v red. Med večjimi in bolj prometnimi cestami sta taki na pr. Izanska cesta in pa Strelška ulica. Po nekaterih manjših in manj prometnih ulicah pa se že kaže potreba, da se očistijo raznega plevela in trave, ki se je v teku poletja zarasla. Tudi to se bo po vsej verjetnosti zgodilo še pred nastopom jesenskega deževja.

1 Zbiranje steklenic — nov poklic. Novi časi prinašajo nove poklice in nove možnosti zaslužka, kar velja posebno za male ljudi, ki so v borbi za vsakdanji kruh še posebno iznajdljivi. Že pred ustanovitvijo Ljubljanske pokrajine so mnogi ljudje zbirali stare steklenice in jih prodajali interesentom, zlasti tovarnam raznih sokov. Zbiranje steklenih črepij pri nas ni bilo nikoli posebno razvito, dasi je v drugih državah zelo pogosto. Saj so celo steklarne v naših krajih morale steklene črepije, iz katerih je možno najhitreje delati novo steklo, uvažati iz Nemčije. Pač pa so poprej zbirali steklenice slatenk in razne patentne steklenice. Lani in letos pa se je začel k nam uvoz raznih vin, likerjev in brezalkoholnih pijač iz Italije, kar je skoraj vse v posebnih steklenicah, za vsake vrste pijače posebnih. Te steklenice trdno odpukejejo in tega posla so se polastili revni ljudje, da obiskujejo javne lokale, zasebne stranke in podjetja ter kupujejo steklenice, ki jih potem oddajajo z malim zaslužkom trdkam. Ni bogve kako velik njihov zaslužek, toda nekoliko je le in ti zbiralec so tudi s tem zadovoljni.

1 Vsi iz Rake — na Rakovnik! Številni v Ljubljani živijo raški farani poromajo v nedeljo, dne 25. avgusta k Mariji Pomočnici na Rakovnik, da tudi letos zadostijo stari romarski tradiciji Račanov: po farnem žegnanju sv. Lovrenca (k nedelji pred sv. Jernejem) se je vsako leto podala množica iz raške fare na božjo pot k M. B. na Zaplaz. Letošnje »zaplaško romanje« bo Račanom zamenjal Rakovnik. Ob pol petih popoldne imajo v svetišču Marije Pomočnice svojo posebno zadostilno-prosilno pobožnost: kratek govor bivšega raškega g. kaplana in pete litanije M. B. z blagoslovom. Pred in po pobožnosti bodo po »raško-romarsko« zapeli nekaj Marijinih pesmi, ko je tudi nekaj raških cerkvenih pevcev v Ljubljani. Obeta se, da bo ta posebna romarska pobožnost Račanov lepa in vzpodbudna in bo njihova sreča utešila in napolnila s svetim veseljem, kar se more zgoditi samo pri dobri nebeški Materi Mariji Pomočnici. Prav bi bilo, da bi v Ljubljani živeli Račani in Račanke drug drugega opomnili na to njihovo posebno romarsko pobožnost, da bo udeležba čim večja.

1 Znatna požarna škoda v Beethovnovi ulici. Včeraj ob 11 dopoldne so bili ljubljanski mestni poletniki, kakor tudi italijanski prostovoljni gasilci v Mestnem domu, obveščeni, da je izbruhnil v kletnih prostorih hiše št. 4 v Beethovnovi ulici nevarni požar. Obe gasilski četi sta se takoj podali tja z motornimi brizgalnicami. Gorelo je v skladišču neke ljubljanske trdnice z galanterijo. Ta trdnica ima v kletnih prostorih svojo pisarno, hkrati pa tudi skladišče najrazličnejše galanterije in lepilnih sredstev. V skladišču so nameščenci kurili peč z odpadki in smetmi. Peč je bila razgreta, zato se je vnela bližnja polica, na kateri so bili ti galanterijski izdelki spravljani. Nekateri predmeti iz roževine in celuloida so zaradi vročine eksplodirali in je tako nastal požar, ki bi utegnil biti nevaren, dasi ni zavzel večjega obsega, pač pa se je razvijal gost in ostro dišeč dim. Gasilci so požar pogasili kar z ročnimi brizgalnicami, tako, da motorji nista stopili v dejanje. Dasi je gašenje trajalo le pete pol ure, vendar je povzročil na blagu znatno škodo. Zgorelo je mnogo kozmetičnih predmetov, kakor raznih zaponk, glavnikov, steklenic z dišavami in lepilnimi mazami ter slično. Trdnica trpi — približno cenjeno — okoli 50.000 lir škodo.

1 Gioacchino Forzano: »Poročno darilo«. Ljubezna zgodba o mlademu paru zaljubljenih. Dejanje se godi v italijanskem letoviščarskem mestecu. Igrajo: Lucio: Simičeva, Carla: Jan, Ersilio: Nablocka, Annibala: Plut, učitelj: Gale, oficijala: Brezgar, Castellija: Košič, župnika: Bratina, hišno: Rakarjeva, zdravnik: Peček, letoviščar: J. Boltarjeva, Vaščana: Vertin, delavca: Raztresen. — Režija: prof. Šest. Predstava v soboto ob 17.30 po zelo znižanih cenah od 10 lir navzdol.

V vsako hišo »Slovencu«!

V zimskih večerih Vam bo krajšala čas

„Slovenčeva knjižnica“

36 izbranih, lepih, zanimivih, napetih romanov, najboljših domačih in tujih pisateljev.

Dve prekrasni knjigi bosta za nagrado!

Naročite se takoj na drugi letnik »Slovenčeve knjižnice« dokler je še čas!

Če naročite »Slovenčeva knjižnica«, podprete s tem številne delavce, ki bodo na ta način imeli delo in kruh.

Naznanila

GLEDALISCE. Drama: Četrtek, 20. avgusta: zaprto. — Petek, 21. avgusta: zaprto. — Sobota, 22. avgusta: ob 17.30: »Poročno darilo«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja, 23. avgusta: ob 14: »Konto X«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30: »Vdova Rošinka«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ponedeljek, 24. avgusta: zaprto.

RADIO. Četrtek, 20. avgusta: 7.30 Pesmi in napet — 8. Napoved časa — Poročila v italijanski — 12.30 Operetna glasba — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Na harmoniko igra Vlado Golob — 13. Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.25 Leharjeva glasba — 14. Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijske orkestra, vodi dirigent D. M. Stjepanec — sodeluje tenorist Andrej Jare — Pesmi in romane — 14.45 Poročila v slovenski — 17.15 Komorna glasba — 17.35 Pesmi in napet — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Simfonična glasba — 20. Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.30 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Vojška pesni — 20.45 Lirična prireditev družbe EJAR: Frinina smrti, spisal E. M. Seneca, uprlišil L. Roca: Vrag v zvoniču, beseda in glasba A. Lualija — V odmoru — Predavanje v slovenski — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marilja trg 5, mr. Dou-Križiček, Gospodarska cesta 4 in mr. Bohinec, ded., Cesta 29, oktobra 31.

POIZVEDOVANJE. Zatekla se je mala rumenozelena papirica. Lastnik jo dobi v Gerbičevi ul. 4-11.

Spadnjega Stajerskega

Okrožni dan v Slovenski Bistrici. Preteklo soboto in nedeljo se je zbralo v Slovenski Bistrici okrog tisoč pripadnikov Domovinske zveze, da se udeležijo tako imenovanega okrožnega dneva, ki je bil združen z veliko razstavo raznih izdelkov in pridelkov mariborskega okrožja. Višek okrožnega dneva je bilo javno zborovanje. Med udeleženci je bilo okrog tisoč uradnih funkcionarjev iz vsega mariborskega podeželskega okrožja. Zvezni vodja Steindl je še enkrat razložil probleme Spodnje Stajerske.

Poročila sta se v Rogatecu Franc Dolžak in Ana Jerič, v Braslovčah pa Jožef Prisljan in Jožica Smole. V Mariboru se je poročil inž. Hans Mansfeld z Ireno Ivanuš, v Sv. Jakobu v Slov. goricah pa Franc Kosi ml. z Nado Grmek.

Padel je na ruskem bojišču dr. Maks Slawitsch, star 37 let, doma iz Ptuja. Bil je poročnik v policijski diviziji SS. Zapustil je vdovo in tri otroke.

Iz Hrvaške

Deset milijonov kun za bolnišnico v Banjaluki. Z odobrenjem 10 milijonov kun, ki jih je dalo ministristvo za zdravje za banjalusko bolnišnico, se bo uredil paviljon za notranje bolne in sicer dvoriščna zgradba v državni bolnišnici. Pred dvema letoma je bila zgrajena za stavba, namenjena za kužne bolezni, pozneje sta bila urejena — že v sedanji državi — dermatovenerološki oddelek ter oddelek za pobjanje sifilisa. S tem denarjem, ki je zdaj naznan, pa se bo ta dvoriščna zgradba dopolnila in se povečala tako, da bo v njej 120 postelj za bolnike na notranjih obolevanjih. Tudi to je znak, da hoče Poglavinik iz Banjaluke napraviti veliko mesto, drugo prestolnico. Zdravniki in uslužbenstvo bolnišnice pa se je Poglaviniku oddolžilo na ta način, da je direktor bolnišnice dr. Vlašič v Zagrebu naročil doprni bronasti spomenik Poglavinika, ki ga bodo postavili v vrtu bolnišnice.

Delavski domovi po hrvaških vaseh. Vzponredno z akcijo delavskih domov po mestih, ki jih grade Hrvati z razumevanjem za socialno skrbstvo in z naglico, ki priča, da hočejo nadomestiti, kar so zamudili, grade sedaj delavske domove tudi po vaseh, kjer se nahaja kakšna veleobrta. Pri tem sodelujejo tovarne, državna blagajna, delavska zveza ter sami delavci. Ti domovi bodo zidani po skupnih načrtih ter bo v njih preskrbljeno za duhovno in telesno razvedrilo. Povsod mora biti knjižnica in čitalnica, soba za glasbilo, radio, seveda tudi kopalnica, jedilnica itd. V večjih mestih bo tudi dvorana za prireditve. Tu bo sedež tudi vseh sindikalnih uradov. Tako zida te domove Hrvatska po zgledu Dopolavora ter nemške socialne politike.

Uspeh hrvaških zrakoplovcev na ruskem bojišču. Od 14. do 31. julija so hrvaški zrakoplovci (med njimi v glavnem podpolkovnik Džal ter nadporočnik Stare) razbili 14 sovjetskih letal, kakor poroča hrvaško vojno poročilo z dne 14. avgusta.

Prihod nemških književnikov v Zagreb. Za deset dni so prišli v Zagreb nemški književniki, da stopijo v osebni stik s hrvaškimi književniki. Ta skupina gostov sestoji iz naslednjih pisateljev: predsednik društva nemških književnikov Hans Jahst, dalje nam znani Korosec Joseph F. Perkonig, Joh. Linke, Karl H. Strobl, Georg Grabenhorst, prof. Finkenstien, Georg von der Vring, Heribert Menzel ter izdajatelj Budakovega »Ognjišča« v nemščini pri »Zolnay Verlagu« Karl K. Bischoff. (Kakor vemo, je Budakovo »Ognjišče« prevel v nemščino bivši lektor nemške akademije v Ljubljani, sedaj univ. prof. dr. Hille v Zagrebu.)

Zagreb ima najlepšo džamijo na Hrvaškem. Kakor smo že poročali, so začeli v Zagrebu že lani graditi veliko džamijo, ki bo letos vsak čas dograjena. Stoji na Trgu Kulina bana, kjer je sta prejšnji umetniški paviljon. Vsa džamija je grajen v mavrskem slogu ter bo imela stekleno kupolo. Grob, ki pomeni glavni oltar bo obrnjen proti Mekki ter bo obložen z zlatimi ploščami. Džamija ima tri minarete po 45 m višine, pred džamijo pa

bo le vodomet, kjer si bodo verniki umivali noge pred vstopom v svetišče. Dela v notranjini vodi arhitekt Zvonimir Požgaj, zunanja pa arh. Stjepan Planič. Ta mošeja bo ena najlepših sploh, gotovo pa najlepša v Hrvatski ter je dokaz, kako Poglavinik ljubi muslimane.

Iz Srbije

»Ozadje belgrajske vstaje« je naslov članka, ki ga je napisal načelnik hrvaškega tiskovnega urada Nezavisne Države Hrvatske Ivo Bogdan za oficioelno ustaško kulturno glasilo »Spremnosti«. V njem karakterizira dvolično igro Stojadinovičev, pa tudi kneza Pavla Karađorđevića, katerih namen je bil, samo zavlačevati rešitev, ne pa odkrito se postaviti za politiko Osi, h kateri so formalno pristopali s pogodbo, proti kateri je bila vsa neevropska mentaliteta srbskega naroda. Kot dokaz navaja pismo angleškega poslanika Campbella z dne 20. februarja 1941, v katerem odgovarja knezu na nekatera vprašanja v zvezi z angleško pomočjo v primeru oboroženega nastopa proti Osi. Ta akt so dobile nemške oblasti v Belgradu. Prav tako se peča z nalogo poslanika Gavriloviča v Moskvi, s pogajanj pri Višinskem, pri katerih se vidi, da je imel prste Cripps. Tako Anglija kakor Sovjetija sta izdali bivšo Jugoslavijo ter jo prevarili, da je kapitulirala po »vojski osmih dni«. Članek je zanimiv za razjasnjena ozadja marčne revolucije v Belgradu.

Dolgin - Debeluh - Ostrogled

Risbe ROM — Besedilo po K. J. ERBENU

85.

V TEM HIPU PA — CENKI — ZLETI SIDA V KOSCE IN ZLATI PRSTAN SE ZAKOTALI NA TLA.

86.

V TEM TRENUTKU STOJI PRED NJIM KRALJICNA.

Nekaj za mlada srca

Pozor - plinski napad

Na nekem otoku iz skupine Filipinov živi majhna žival, ki ni večja kot naša mačka. Ima koničast smrček, ki z njim stika za črvi, in srednje dolg rep. Sleherni otročan, ki slučajno zapazi to žival, se je v velikem loku izogne, da je ne bi razdražil, saj žival sicer odda iz sebe tak smrč, ki je glede na vpliv popolnoma enak strupenim plinom. Na zadnjem delu telesa ima žival dve zlezi smrdnici. Kadar koli začuti kako nevarnost, izloči iz njih tekočino, ki se iz nje kot bi trenil razširi strupeni plini.

Neki lovec pripoveduje svoje doživljanje s to živaljo takole:

»Posrečilo se mi je, da sem iz svojega skrišališča izstrelil kroglo v smrdljivca, ki jo je koj usmrtila. Menil sem, da bo prej poginila, preden bo utegnila odpreti zlezi. Previdno sem se bližal ležečemu truplu. Moj spremljevalec, ki je bil za nekaj korakov oddaljen od mene, je koj zdril mimo mene. Tudi jaz sem se takoj obrnil, saj sem vedel, kaj se je zgodilo. Precej časa sva na vso moč tekla.

Čez nekaj dni sva se vrnila na tisti kraj, kjer je ležalo truplo. Bila sva toliko previdna, da sva se bližala s tiste strani, odkoder ni pihal veter, vendar je bil smrč navzlic temu tolikšen, da sva ga komaj prenašala. Kako drugo truplo bi bile v tem času že zdavnaj oglodale mravlje in črvi — a smrdljivec se celo še po smrti ubrani vseh sovražnikov.

S pomočjo dolge zakrivljene palice sem zbežal truplo v posodo s špiritom. Odprtino sem koj pokril s parafinom.

Kmalu zatem me je obiskal neki prirodoslovec, ki bi bil rad preiskal tisti dve zlezi-smrdnici. Zato je hotel truplo rezati in obe zlezi odstraniti.

Meni je bilo to prav. Prirodoslovec je vzel posodo s seboj in je odšel k morju, daleč proč od slehernih človeških bivališč.

Čez uro nato se je vrnil kot bolnik. Toda obe zlezi je le imel.

»To so bili najstrašnejši trenutki mojega življenja,« je dejal. Ko se je drugi dan odpravil v Evropo, je bil še zmeraj videti ko kak okostnjak.

Kasneje sem ga spet videl v Manili. Pripovedoval mi je, da bi bil tedaj skoraj omedlel, ko je odprl posodo. Vse svoje naprave, ki se je z njimi dotaknil smrdljivca, je moral vreči v morje.

Blizu nekega naselja na tem otoku še danes ležijo v jami moji škornji, volnena srajca in nahrbtnik. Vse samo zato, ker sem se bil ponoči s konico čevlja dotaknil smrdljivca, ki je koj odprl svoji dve smrdnici. Komaj sem bil to opazil, ko sem poskočil ko kak akrobat in tekla na nos na vrat, da sem bil čim delj od smrdljivca. Pa ni vse skupaj nič zaleglo. Moja obleka je bila s smrdljivim plinom tako prežeta, da sem jo moral kar strgati s sebe in jo zakopati.

Eskimi poslušajo radio

Ko izgine sonce za dolge tedne in mesece za obzorjem polarnega severa, tedaj poderejo Eskimi svoje poletne šotore in arktična zima se začne. Ko je tema večja in večja, se morajo Eskimi stisniti v svoje snežene kočice in ostati skoraj ves čas skupaj. Eskimi so imeli v svojih zimskih bivališčih kaj živahno življenje. Svetilke na mast in ribje olje so dajale zadostno toploto in skoraj neobčutili so bivali Eskimi v svojih zimskih kočah. Prav nič se niso dolgočasili. Prirejali so obilne pojedine, pevske in telovadne zabave in prav nič jih ni skrbelo zima, da, celo razveselili so se je, kadar se je začela. Ko so bile zaloge polne mesa, masti in rib — kaj zato, če se je začela zima? V največji sneženi koči plemena so se zbrali Eskimi z ženami in otroki. V velikem krogu so čepeli, v sredo pa so stopili pevci. Besede, ki so govorile o junaških delih očetov in o svojih lastnih doživljanjih, so pojoč predvajali in spremljali z udarci na boben. Pesnitve Eskimov so vsebovale po tisoč let stare legende, ki so v ustnem izročilu živele iz roda v rod.

Dandanes je to že drugače, zdaj dobiš v mnogih eskimskih družinah radio. Med Eskimi je izbruhnila prava pravcata strast za radio. Do devetih zvečer poslušajo Evropo, potem pa Ameriko. Eskimi lahko občujejo po radiu s slehernim državo, ker bivajo na severnem tečaju. V Grinlandiji, na primer, lahko vidiš Eskime, kako z vso vnemo spajajo antene od kočice do kočice. Ker ni lesa, pa uporabljajo za drogove velike kose ledu.

Če pomislimo, s kakšnimi nečloveškimi težkočami je Nansen pred 40 leti raziskoval de-

Teta ogleduje Tončka, ki ji je vseh po nadarjenosti in rada ga ima, zato ga poljubi. Tonček se modro zdrži. Poljuba ji ne vrne. Teta ga pobra: »Tonček, ti pa mene nič?« Tonček ji pritisne prav čudno majhnega. Teta: »Zakaj pa tako majhnega, Tonček?« Tonček: »Ker sem majhen, teta!«

želo Eskimov, tedaj moramo reči, da so tehniška dognanja, ki jih je tu videti, naravnost fantastična. Eskimi morajo prestati 2-3 mesecev dolgo noč. To noč preživijo dandanes tako, da poslušajo radio. Vse moderne melodije so zdaj Eskimom prav tako znane kot nam, dasi pisati in brati ne zna skoraj nihče. Tako, na primer, ne morejo pravilno imenovati nobenega števila in je 6 pri njih »ena na drugi roki, 11 prvi prst na nogi, a 20 »cel človek«. Zal ni videti, da bi se s pomočjo radia njihovo znanje kaj povečalo. In škoda je tudi, da bodo zaradi poslušanja radia pozabili na svoje starodavne bajke in pesnitve in se bodo rajši naučili sedanjih omlednih »slagerjev«.

Še nedavno niso bili med Eskimi industrijski proizvodi »belega človeka« skoraj nič znani. Bili so že po naravi odporni za vse hude prilike ondotočnega ozemlja. Zaradi raznih industrijskih proizvodov, ki jih zdaj dobivajo tudi Eskimi, pa se bo to pleme pomehkužilo in bo začelo izumirati.

Kje je njegova hčerka?

Če je pa tako, se pa zamuda oprost. Matere so tarnale, da jim je zmanjkalo to in ono, pobratimi so se pa muzali za hrbotom, če si jih pa pogledal, so naredili najbolj nedolžen obraz.

Ko so prišli na travnik, so se najprej usedli h grmu in začela se je seja. Kako bodo razporedili čas, kdo bo pri ognjišču, kako se bodo menjavali pri paši, da jim krave ne bi ušle v škodo. Vse to so obravnavali. Razdelili so se, seveda je šla beseda čez besedo, preden so se zedinili.

»Najprej se pa moramo skopati,« je dejal Preča.

V hipu so se slekli in zlezli v potok. Močili so se, škropili z vodo, prijala jim je prijetna kopel v potoku.

»Zdaj bo pa dovolj, ker drugače nam krave res uidejo v škodo,« Karel skoro ni izrekel tega, ko je zagledal Ciko, ki je koracala proti njivi. Skozi grmičevje si je utirala pot, da bi prišla na boljši travnik. Saj ni vedela, da je to njiva; zeleni krompir jo je vabil.

Takšen, kot je bil, v samih hlačkah, je stekel Karel za njo.

»Cika, nazaj!« je klical, ona pa, kot bi jo priganjal, jo je vedno hitreje mahalja proti njivi. Pa mu je le uspelo, da jo je zavrnil.

Osušili so se na soncu, tako prijetno je gredo, da bi človek kar zaspal. Kaj je lepšega, kot ležati na travi, gledati v sinje nebo in uživati blagodejne žarke sonca! Pa ni dolgo trajalo, morali so vsak na svoje delo. Preča je nanosil dračja k ognjišču, Karel je ostal pri živini in pasel, Rafko je odšel na njivo, da izkopije nekaj krompirjev. Njiva je bila last njegovega očeta, pa je bila tako tudi njegova. O, on je bil zato tu, da preskrbi hrano svojim tovarišem! Remarjev Rupert je nekoč bral v knjigi besedo ekonom, pa je vprašal učitelja, kaj ta beseda pomeni. Dobro si je zapomnil, kadar je nanesla beseda, je dejal Rafku:

»Ko boš velik, boš postal ekonom.« Tudi sedaj je to dejal, ko se je Rafko vrnil s klobukom, polnim drobnih krompirjev.

»Čas je, da stopim do mlinarjevih pogledat, ali je kdo doma,« je dejal Rupert. To je pomnilo

Kuhinja nekdanjih vojskovedij

Tale »jedilni list« je posnet po neki stari mestni kroniki. Ob množini teh jedil in začimb te kar zmrazi, zlasti če pomisliš, koliko skrbi je imelo ljudstvo, da je v dobi najhujše lakote in bede moralo spraviti skupaj take množine živil — in to vsak dan!

Takle je bil jedilni list za kuhinjo Wallensteinova, vojskovedje 30 letne vojne:

Dva obilna vola, 20 koštrunov, 10 prašičkov, 4 telčki, 1 prašič, 2 dolzini slanin, 1 čeber presnega masla, četrt čebra nasoljenega masla, četrt čebra soli, 40 piščancev, 4 petelin, 12 gos, 6 ducatov jajc, 70 mer mleka, 600 hlebkov belega kruha, 2 mernika moke, 8 čebrov dobrega piva, 2 čebra vina za knežjo mizo, 4 vedra francoskega vina, 2 vedri vinskega jesiha, 1 vedro jesiha iz piva, 1 funt zafrana, stolčnega, 2 funta stolčnega popra, 1 funt stolčnega cimeta, 2 funta stolčnega ingverja, 1 funt stolčnih žbic, 1 funt celega cimeta, 1 funt muškata, četrt funta muškatovih oreškov, 20 funtov riža, 10 funtov mandljev, 3 funte ocvet, 5 funtov rozin, 6 funtov orehovitih jedrc, 5 funtov citronata, 6 funtov oliv, 4 funte kopra, 10 funtov olja, 20 funtov belega sladkorja, 20 funtov kuhinjskega sladkorja, 6 funtov belih sveč, 10 funtov rumenih sveč, 20 funtov oljenic, 10 funtov mila, 2 funta škroba, 4 funte modrega škroba, 30 svežih citron, 20 slanah limon, 20 oranž, 20 lectov s poprom, 5 ducatov piškotov, 2 funta osladkanih mandljinov, 2 funta žbic, 2 funta citron, 2 funta pomaranč, 2 funta kumine, 2 funta osladkanega ingverja, 2 funta cimeta, 2 funta ledu itd. Povrtnine pa: 1 četrt graha, 1 četrt čebule, 1 četrt repe, 1 četrt rumene kolerabe; dalje petršilj, različna solata, češnje, jagode, borovnice, artičoke — in še: dva voza oglja, drv, šote — dalje lonci in kar je še treba.

Saj ti kar sapo vzame, če se hočeš preriniti skozi to množico živil. Prav nazorno si lahko predstavljaš, kako je v tistih letih vojaštvo kar tjavendan jemalo kmetom živila. Pri tem je treba še pomisliti, koliko je pojedlo vojaštvo! Vse, kar smo tu našli, je potreboval samo dvor vojskovedje — komorniki in slugi in druge osebe iz bližnje vojakovodjeve okolice. Samo ti so uničili vsak dan takšno množino jedi in pijače.

Iz življenja medveda-godrnjača

Mladi medvedje so zares smešni, ker hočejo prav vse preskusiti in znati. S trmoglavostjo prave trde buče dosežejo vse, vedejo se kot krute male zverine, če se lotijo svojih bratcev in sestric, pokoncu stojijo in čofajo s šapami in delijo klofote. Če se kaj ne zgodi tako, kot si želijo, začno jaskati, ker je slično vekanju človeških dojenčkov. Medvedji so dolgo časa otroci in so šele čez pet, šest let odrasli. Ko pridejo na svet, so jako majhni in betežni, zato se s tem večjo skrbjo zavzame mati zanje in javkajoče rjovenje malčkov je seveda namenjeno njenim ušesom. Odrasli medved se mora sam prebiti skozi življenje in postane polagoma jako neprijeten in godrnjav samotar. Zatorej je tem bolj v mladosti navezan na temeljito vzgojo in to mu daje mati, ko se prva igra z njim in mu tudi vse pokaže. Kasneje pa se iz tepeža s svojimi bratci in sestricami uči, kako si

mora braniti svojo kožo in poskrbeti za svojo varnost.

Kar se nam dozdeva pri mladih medvedih tako smešno in zabavno, je to, ker so v marsikaterih kretnjah tako človeku podobni, ker se postavljajo na zadnje noge in objemajo s sprednjimi, kar je podobno objemu z našimi rokami. Medvedu samemu pa ni takrat prav nič za šalo in zabavo, ampak mu je vse jako resno, njegov obraz se pri najbolj divjih skokih prav nič ne spremeni in male oči se prav nič ne smejejo. Vsa smešnost je neprostovoljna in se le človeku tako dozdeva.

Po vzhodnih gozdovih nima medved prav nič smešnega na sebi; prav previdno hodi po svojih potih in njegova moč je tako velika, da lahko bika vleče s seboj. Vlogo klovna smo mu ljudje le nadeli. V svobodi je medved jako mogočna osebnost in v starih basnih večkrat nastopa kot kralj, prav tako kakor lev.

Tiger in osel

(Po češki pravljici.)

Nekoč sta krvoločni tiger in neumni osel potovala po svetu.

Tiger je jezdil na kozlu, osel pa na kozi. Ko sta nekega dne prijezdila tako v gozd, kjer so rastle dateljnovne palme, je rekel tiger: »Rad bi dateljne. Okrepčal bi se rad z njimi. Naprosil bom opico, da mi jih natrga.« »Eh, kaj,« je bil osel uslužen. »Kaj bi vzemirjal druge. Tovariša sva. Jaz znam plezati in prijateljska dolžnost moja je, da ti natrgam dateljne.«

Tiger je rekel: »Dobro, natrgaj.« Osel je zlezel na palmo. Trgal je dateljne in jih metal tigru. Tiger se je sladkal z njimi in se krepčal. Ali zgodilo se je, ko je osel tako trgal dateljne in jih metal tigru, da je oslova koza vrgla mladiča.

Tiger videč to, je pozelel mladiča. In govoril je oslu na palmi:

»Kakšna sreča me je doletela. Moj kozel je vrgel mladiča.«

»To ni mogoče,« je zarigal osel. »Ni mogoče, kajti kozli nimajo mladičev. Mladiča je vrgla moja koza.«

Tiger se je razjezil. »Molči, če ne ti pokažem. Moj kozel je vrgel mladiča.«

Osel je zlezel s palme in ni mogel prepričati tigra. Nasprotno, tiger je grozil, da ga raztrga, če bo nadležen.

Kje sta krivca nesreče?

Šla sta dalje po svetu. Srečala sta divjega merjasca. Tiger ga je ustavil in vprašal:

»Spor je bil med nama,« je rekel. »Prijetelja sva z oslom, ali on trdi nekaj, kar po mojem ni res. Razsodi ti!«

Merjasec je gledal in rekel:

»Kaj naj razsodim?«

»Ali ima lahko kozel mladiča?«

»Lahko,« je rekel merjasec in gledal, da čim hitreje odide.

»Vidiš,« je pogledal tiger osla. »Nepristransko je razsodil.«

Srečala sta bivola. Zopet ga je tiger vprašal, če ima kozel lahko mladiča.

»Da,« je rekel bivol. »Tudi moj kozel je imel mladiča in celo dva.«

Tako je tiger spraševal vse po vrsti, kogar koli sta srečala na svojem potovanju. In vsak je govoril:

»Da. Lahko ima kozel mladiče!«

Naposled sta srečala veliko belo miš, ki je bila poznana kot zelo resničljubna zver, ki se ni nikogar bala, če tudi je bila majhna. Imela je to navado, da je ni nikdo mogel prepričati o nečem drugače, kakor je sama bila pripravana, da je prav.

In tiger vpraša miš:

»Ali ima lahko kozel mladiča?«

»Počakaj,« je rekla miš. »Takoj ti povem!«

Hitro je zbežala na bližnje drevo in rekla:

»Kozel nikoli ne more imeti mladiča in ga nimam!«

»Zakaj govoriš to tam z drevesa?« je zaškrilpal tiger z zobmi.

»Zato, ker sem tu gori brez nevarnosti zaradi svoje resnice.«

Za smeh

Tinka večji sestrici: »Tilda, kako je pa vidni mami ime?«

Tilda: »Vidra.«

Tinka: »In kako njeni stari mami?«

Tilda: »Tudi vidra,« je poučil.

Tinka, na moč začudena: »Kaj vse so bile vidre?«

Čisto enostavno

»Čujte, sosed, ali bi mi hoteli za par dni posoditi vašo vrv?«

»Mi je prav žal, toda prosim, zdaj jo sam potrebujem.«

»Ali pa bi mi posodil potem?«

»Ne bo šlo, saj bom moral z njo povezati ves pesek!«

»Kako? Kako pa mislite to napraviti?«

»Oho, to je čisto enostavno! Z vrvjo, ki je ne marate posoditi, lahko napravite še vse kaj drugega.«

Pametna krava

Ob neki Moseli v Nemčiji so se pasle krave. Komarji in obadi so bili silno nadležni. Pa se je domislila najlepša krava in se je vrgla v reko. Trikrat jo je preplavala ter se tako temeljito ohladila, obenem pa tudi rešila obadje nadlega.

SPISAL DR. J. SKET

Miklova Zala

RIŠAL E. GODEC

380

Davorin in Zalika stopata tiho po dvorišču ter zavijeta na hodnik. Oprezno se pomikata dalje, da ne zbudita stražnikov, ki morajo biti nekje v tem prostoru. Slišita enakomerno stopanje turškega vojaka pred celicami, kjer so včasih — pa gotovo tudi sedaj — zapirali jetnike. Gotovo so Mirko in njegovi tovariši zaprti v teh ječah.

381

Davorin se je približal ječi in je že mislil odpreti vrata, kar nekaj korakov za njima — nekdo strahovito zavpije na pomoč. Bila je Almira, ki ni mogla prenesti Zalikinega uspeha, ko bi rešila Mirka in tovariše. Hipoma nastane hrup in šum. Straža se vzdrami in v trenutku zgrabijo turški vojaki nočne vsiljence. Davorin se zgrudi ranjen, Zali pa odpade sablja.

382

V jutro na vse zgodaj so privedli vse tri — tudi Almiro — v turški glavni stan. Davorin in Zalika sta pisano gledala svojo izdajalko, zakaj jasno jima je postala njena namera. Toda to ni presedalo Almiri. Ponosno je nosila svojo glavo po koncu, kakor zmagovalka, ki se zaveda, kaj hoče in tudi da bo to dosegla. Neprašeno je zrla stražnikom v oči.

Al bar, al ristorante, alla stazione, dovunque si possono acquistare biglietti della Lotteria di Merano. Ascolta il consiglio dell'amica invisibile che ti è vicina: la Fortuna. Acquista qualche biglietto. 12 lire possono farti felice e contento per tutta la vita.

V kavarni, restavraciji, na postaji, povsod lahko kupiš srečke Loterije di Merano. Poslušaj svet nevidne prijateljice Sreče, ki ti je tako blizu. Kupi kako srečko. 12 lir te lahko napravi srečnega in zadovoljnega za vse življenje.

REGALA MILIONI
a chi acquista un biglietto per L. 12—
DARUJE MILIUNE
tistemu, ki kupi srečko za Lir 12—

Spalna bolezen — od izparivanja sena

Nenavaden primer spalne bolezni so te dni opazili v vasi Osteck pri Erudenu. Ondi se je neki hlapec ulegel v posušeno seno, ki so ga bili pravkar pripeljali s travnika, in ni nihče vedel, da ondi leži. Dva dni ga ni bilo na izpregled. Ko je preteklo skoraj tri dni, ga je našla gospodinja v senu. Hlapec je tako trdno spal, da ga na noben način ni bilo moči zbuditi. Prišedši zdravnik mu je dal tozadevno injekcijo. Šele nato se je hlapec zbudil: spal je več ko 60 ur. Zdravnik je dognal, da je imel hlapec spalno bolezen zaradi izparivanja sena.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Dramatična viteška zgodba o legendarnem junaku

„Fanfulla da Lodi“

Borba za ljubljeno dekle, dvobojni spletke. V glavni vlogi lepa Germana Paolieri in Osvaldo Valentini

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Filmsko vedomelo po noveli slavnega H. Sudermanna

Ljubezni nasproti

Eden najlepših filmov sezone!

Igralci: Fritz van Dongen, Kristina Söderbaum

KINO MATICA - TEL. 22-41

Ustroj in delovanje podmornice boste videli v filmu

Pod morsko gladino

KINO UNION - TEL. 22-21

Mali oglasi

Prodamo

Nemški pisalni stroj

»Continental«, »Torpedo« in »Ideal« prodaja »Torpedo«, Miklošičeva cesta 18.

Ugodna prilika!

Prodaja se lahki voz na peresih (zapraviljiveček) z dvojnimi sedeži in za par konj kompletna moderna oprema (englistre). Vse dobro ohranjeno. Ogled: Koblarjeva 7.

Službe

Isčajo:

Pridno dekle

v vsakem pogledu poštena, vešča kuhe in ostalih hišnih gospodinskih del. Isče primerne zaposlitve. Naslov pri upravi »Slov.« pod št. 4637.

Zopet je zavarovanec

„ISTITUTA NAZIONALE delle ASSICURAZIONI“
„Narodnega zavarovalnega zavoda“ zadel

milijonski dobitek

z življenjskim zavarovanjem na podlagi ljudske police v zvezi z devetletnim zakladnim bonom.

Tokrat se je sreča nasmehnila nekemu uradniku iz Mi'ana, ki je zavarovan s tovrstno ljudsko življenjsko polico, z žrebanjem enega od zakladnih bonov 1949 — Seria B (po L 500—).

To je tretji primer, da je zavarovanec našega zavoda s tako polico v zvezi z zakladnimi boni

postal milijonar,

čeprav je izdal do žrebanja za to svoje zavarovanje le nekaj več kot Lir 100.—, in še to v obrokih.

Razen teh treh milijonskih dobitkov je še mnogo naših zavarovancev na podlagi tega originalnega zavarovanja zadelo več manjših dobitkov.

Vpoštevajoč te izredne koristi svojih zavarovancev, si je naš zavod spet preskrbel

primerno število devetletnih zakladnih bonov 1951

in jih nudi svojim zavarovancem v zvezi z življenjskim zavarovanjem v obliki ljudske police na obročno plačevanje. Na ta način je vsakemu državljanu dana možnost, da se okoristi s tem važnim državnim vrednostnim papirjem. — Pojasnila daje:

„ISTITUTA NAZIONALE delle ASSICURAZIONI“
„NARODNI ZAVAROVALNI ZAVOD“ - ROMA

Glavno zastopstvo za Ljubljansko pokrajino, Ljubljana. Ulica 3. maja št. 11/L.

Zahtevajte povsod naš list!

Obet

Razne prevoze

prevzamem. Koblarjeva 7.

Kupimo

Kupim seno

za konje in krave. Naslov v upravi »Slovenca« št. 4632.

Umrla nam je naša dobra mama, gospa

Marija Benkovič roj. Pekle

Pogreb je bil dne 17. avgusta. Sv. maša zadušnica bo darovana v cerkvi Marijinega Oznanjenja v petek, 21. t. m. ob 7 zjutraj. Ljubljana, 19. avg. 1942.

Žalujoči ostali

Giovanni Verga

45

Tone Nevolja

Roman.

Don Silvester se je smejal kot kura. Čim je bil razgovor zaključen, je odšel tudi on, z rokami na hrbtu in z glavo polno misli. »Ali ne vidiš dona Silvestra, ki je pametnejši od tebe?« je dejala Gospa svojemu možu, medtem ko je zapiral prodajalnico. »On je mož, ki ima želodec in če ima kako stvar povedati, je zapre vanj in ne govori več. Vsa vas ve, da je ogoljufal donno Rosolino za pet in dvajset onz, toda nihče mu tega ne pove v obraz, možu, kot je on! Ti pa boš vedno tepec, ki ne boš znal opravljati svojih poslov. Eden tistih bedakov, ki lajajo v luno! Klepetec!« »Toda. Končno, kaj sem rekel?« je javkal lekar, ko je šel za njo po stopnicah z lučjo v roki. Ali je vedela, kaj je bil rekel? Ni se upal povedati pred njo svojih neumnosti brez repa in glave. Vedel je samo, da je don Giammaria odšel in se križal po trgu ter godrnjal: »Lepa zalega novih ljudi, kot oni Tone Nevolja tam, ki ob tej uri pohajkuje po vasi!«

XI.

Ko je nekoč Tone Nevolja pohajkoval po vasi, je videl dva mladeniča, ki sta se bila pred nekaj leti vkrcala v Ripostu, da bi iskala sreče in ki sta se vračala iz Trsta, ali iz Aleksandrije v Egiptu, skratka od daleč ter sta v krčmi trošila in pila bolj kot boter Nosan ali gospodar Čebula. Sedela sta jahaja sta milo, pravila sta šale dekletom in imela sta svileni robe v vsakem žepu suknje. Tako da je vsa vas bila pokoncu zaradi njiju.

Ko se je Tone zvečer vrnil domov, je na-

šel edinole žene, ki so pretakale razsol v sodčke in klepetale v krožku s sosedami, sedeče na kamnih. Medtem so si krajšale čas s pripovedovanjem povesti in ugank, primernih za dečke, ki so poslušali z velikimi očmi, zmedenimi od zaspanosti. Tudi gospodar Tone je poslušal, pazil je na odcejanje razsol in je pri-trjeval z glavo onim, ki so pripovedovali naj-lpše povesti in dečkom, ki so kazali, da imajo razum odraslih pri razlaganju ugank.

»Lepa povest,« je tedaj dejal Tone, je povest o tujcih, ki sta danes prispela s takimi svilenimi robei, da se kar ne zdi res. In denarja še pogledata ne, ko ga izvlečeta iz žepka. Videla sta pol sveta, pravi, in da Trezza in Aci Castello skupaj nista nič v primeri s tem. To sem videl tudi jaz. Tam doli ljudje prebijejo čas s tem, da ves dan zapravljajo, namesto da bi solili sardele. Ženske pa oblečene v svilo in polne prstanov, bloj kot ogninska Mati božja, hodijo okrog po ulicah, da bi si ukradle lepe mornarke.

Dekleta so debelo gledala in tudi gospodar Tone je bil pozoren, kot takrat, ko so dečki razlagali uganke: »Ko bom odrasel in če se bom oženil, hočem tebe poročiti,« je rekel Aleš, ki je prav počasi praznil sodčke in jih podajal Nunziati.

»Čas je še,« je odgovarjala Nunziata zelo resno.

Biti morajo mesta velika kot Catania, da se nekdo, ki ni navajen, izgubi po ulicah in mu zmanjkje diha, ko hodi vedno med dvema vrstama hiš, ne da bi videl ne morja ne polja.

»Bil je tam tudi Čebula ded,« je dodal gospodar Tone in je obogatel prav v onih krajih. Toda ni se več vrnil v Trezzo, samo denar je poslal svojim otrokom.

»Ubožec!« je dejala Maruzza.

»Da vidimo, če mi to uganem,« je rekla Nunziata: »Dvoje svetlečih, dvoje bodečih, štiri cikle in ena metla.«

»Voll!« je brž rekla Maruzza.

»To si vedela! Ker si jo takoj pogruntala,« je vzkljnil brat.

»Tudi jaz bi hotel iti tja, kot gospodar Čebula, da bi obogatel!« je pripomnil Tone.

»Pusti to, pusti to!« mu je dejal ded, zadovoljen zaradi sodčkov, ki jih je videl na dvorišču. »Kdaj nam je soliti sardele.« Toda Dolginka je pogledala sina s tesnim srcem in ni rekla, ničesar, kajti vsakokrat, ko je bil govor o potovanju, sta se ji prikazala pred očmi onadva, ki se nista več vrnila.

Nato je dodala: »Brez repa in glave, ker boljše je na slepo.«

Vrste sodčkov so se venomer uvrščale vzdolž zidu in ko je gospodar Tone stavlil enega na svoje mesto, s kamenjem na vrhu, je dejal: »Zopet eden! Ti bodo o Vseh Svetih vsi šli v denar.«

Tone se je tedaj smejal, da se je zdel kot gospodar Fortunat, ko so mu govorili o imetju drugih. »Velik denar, je godrnjal. In zopet je mislil na ona dva tujca, ki sta hodila sem in tja, se zlekovala po klopeh v krčmi in žvenketala z denarjem v žepih. Njegova mati ga je gledala, kot da bi mu čitala misli v glavi. Niti šale, ki so jih pripovedovali na dvorišču, je niso spravile v smeh.

»Kdor bo pojedel te sardele tu,« je pričela sestrična Ana »bo moral biti sin kronanega kralja, lep kot sonce, ki bo hodil s svojim belim konjem eno leto, en mesec in en dan, dokler ne bo dospel do čarobnega vodnjaka, z mlekom in medom. Ko bo tam stopil s konja, da bi pil, bo našel naprstnik moje hčere Mare,

ki ga bodo prinesle tja vile, potem ko je bil Mari padel v vodnjak pri polnjenju vrča. In kraljevič se bo z napitkom iz Marinega naprstnika vanjo zaljubil. Hodil bo eno leto, en mesec in en dan, dokler ne bo dospel v Trezzo in ga bo beli konj privedel pred pralnico, kjer bo moja hči Mara vprav razprostirala perilo. Kraljevič jo bo poročil in ji stavlil prstan na roko. Potem jo bo posadil na belega konja in odvedel v svoje kraljestvo.«

Aleš je poslušal z odprtimi usti, da se je zdelo kot da vidi kraljeviča sina na belem konju, ki odnaša na svojem hrbtu Maro sestrične Ane. »In kam jo bo odvedel?« je nato vprašala Lia.

»Daleč, daleč, v svojo deželo onkraj morja, odkoder se človek ne vrača več.«

»Kot boter Alfio Muha,« je rekla Nunziata. »Jaz bi ne hotela iti s kraljevičem, če bi se ne imela več vrniti.«

»Vaša hči nima groša dote, zato je ne bo prišel poročat kraljevič,« je odvrnil Tone. »In obračali ji bodo hrbet, kot se dogaja ljudem, ko nimajo ničesar več.«

»Zato moja hči dela tu ves dan, potem ko je bila ves dan v pralnici, da bi si napravila doto. Ali ni res Mara? Če ne bo prišel kraljevič bo pa vsaj prišel kdo drugi. Tudi jaz vem, da svet tako teče in nimamo pravice, da bi se nad tem pritoževali. Zakaj se niste Vi zaljubili v mojo hčer, namesto da bi se zaljubili v Barbaro, ki je rumena kot žafran? Ker je Zupidda imela svoje dobro ali ne, in ko vam je nesreča pogubila vaše dobro, vam drugim, je naravno, da vas je morala Barbara kar na lepem pustiti.«

»Vi se prilagodite vsaki stvari in prav imajo, ko vas nazivajo zadovoljno srce,« je ku-javo odvrnil Tone.